

VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ A HOTELOVÁ

Studijní obor: Management hotelnictví a cestovního ruchu

Sofya BASISTAYA

SENIORSKÝ CESTOVNÍ RUCH V 21. STOLETÍ

Tourism for seniors in the 21st century

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce: doc. Mgr. Peter Stoličný, ArtD.

Brno, 2015

Jméno a příjmení autora: Sofya Basistaya
Název bakalářské práce: Seniorský cestovní ruch v 21. století
Název bakalářské práce v AJ: Tourism for seniors in the 21st century
Studijní obor: Management hotelnictví a cestovního ruchu
Vedoucí bakalářské práce: doc. Mgr. Peter Stoličný, ArtD.
Rok obhajoby: 2015

Anotace:

Bakalářská práce má za úkol ohodnotit a porovnat současný seniorský cestovní ruch v České republice a v Ruské federaci. Při zpracování práce budou poukázány určité rozdíly a shody v cestovním ruchu ve dvou odlišných zemích. Předmětem teoretické části práce je vysvětlení a charakterizování pojmu „seniorský cestovní ruch.“ Tato část se zabývá historií daného cestovního ruchu a věnuje se vymezení jeho rozlišovacích znaků a typických rysů. Praktická část představuje výzkumnou analýzu a podrobné porovnání současného stavu cestovního ruchu u vybrané skupiny populace v obou státech pomocí dotazníkového šetření. Dále bude v práci navržen vlastní dopodrobna vypracovaný zájezd pro české seniory z Brna do ruského města Čeljabinsk.

Annotation:

Bachelor thesis is to evaluate and compare the current senior tourism in the Czech Republic and the Russian Federation. Work will be credited when processing certain differences and matches in tourism in two different countries. The subject of the theoretical part of the work is an explanation and description of the term "senior tourism." This section deals with the history of the tourism and the definition of its distinctive character and typical features. The practical part represents the research analysis and a detailed comparison of the current state of tourism in selected groups of the population in both States by a questionnaire survey. It will

also be designed to work in your own details, drawn up a trip for the Czech elderly from Brno to the Russian city of Chelyabinsk.

Klíčová slova:

Seniorský cestovní ruch, cestovní ruch, ruský cestovní ruch, český cestovní ruch, analýza, zájezd, senior.

Key words:

Senior tourism, tourism, Russian Tourism, Czech Tourism, analysis, trip, senior.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Seniorský cestovní ruch v 21. století* vypracovala samostatně pod vedením *doc. Mgr. Petra Stoličného, ArtD.* a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s aktuálně platnými právními předpisy a vnitřními předpisy Vysoké školy obchodní a hotelové.

V Brně dne 17. 4. 2015

vlastnoruční podpis autora

OBSAH

Úvod.....	7
I. Teoretická část	9
1 Vymezení pojmu cestovního ruchu	10
1.1 Definice cestovního ruchu	11
1.2 Typologie cestovního ruchu.....	13
2 Seniorský cestovní ruch	18
2.1 Vymezení pojmu seniorský cestovní ruch a jeho historie	19
2.2 Význam a specifika seniorského cestovního ruchu	21
2.3 Segmentace seniorského cestovního ruchu dle jednotlivých kritérií.....	24
2.3.1 Věk.....	25
2.3.2 Životní styl.....	26
2.3.3 Rodinný stav	27
2.4 Motivy uplatňující se v seniorském cestovním ruchu	27
2.5 Jednotlivé typy služeb využitelné v seniorském cestovním ruchu	28
2.5.1 Ubytovací a stravovací služby	29
2.5.2 Lázeňské a wellness služby	30
II. Praktická část	32
3 Analytická část.....	33
3.1 Formulace výzkumného problému	33
3.2 Cíle výzkumného šetření	36
3.3 Metody získávání dat	37
3.4 Výsledky dotazníkového šetření a jejich interpretace	39

4 Návrhová část	63
Závěr	65
Použité zdroje	66
Seznam obrázků, grafů a tabulek	69
Přílohy.....	70

ÚVOD

Bakalářská práce je zaměřena na vymezení podstaty seniorského cestovního ruchu, na poukázání, v čem lze spatřovat jeho specifika a význam. Obecně se lze v poslední době setkat se stále častějším rozvojem cestovního ruchu seniorů. Důvody není třeba hledat příliš daleko. Populace nejenom v České republice, ale v celé Evropě postupně stárne, rodí se méně dětí, a je tak zcela logické, že se musí cestovní kanceláře a jiné subjekty působící v oblasti cestovního ruchu zaměřovat na jiné segmenty, než tomu bylo v minulosti.

Seniorský cestovní ruch se rozvíjí již několik let, přičemž v minulosti k tomu nebyly zejména v České republice příliš vhodné podmínky. To bylo mimo jiné dáno také minulým politickým režimem, kdy senioři nemohli využívat plně a svobodně dostupnou nabídku. Navíc neexistovaly cestovní kanceláře v pravém slova smyslu, které by seniorům nabízely speciální produkty jim šité na míru. Je potřeba si navíc uvědomit, že existovaly značné rozdíly mezi současným seniorem a seniorem v minulosti. Dnešní lidé ve věku nad 50-55 let jsou mnohem aktivnější, v mnohých případech stále zaměstnaní, vlivem zvyšující se životní úrovně mají zájem dbát na své vlastní zdraví a na svůj vzhled. Proto není divu, že ze strany seniorů dochází ke zvyšování zájmu o cestování. Dnešní senioři si tak v podstatě chtějí užít to, co jako mladí nestihli nebo jim to bylo odepřeno.

Ostatně z mnohých zdrojů je možno vytvořit si vlastní pohled na formu seniorského cestovního ruchu. Jak je dále uváděno: *„seniorský cestovní ruch se stává pro cestovní kanceláře a ubytovací zařízení stále zajímavějším. Turistů z řad seniorů, a to osob starších 65 let, neustále přibývá. Tento trend je dán především demografickým vývojem stavu populace, kdy senioři zůstávají déle tzv. aktivní než v minulosti a s rostoucím průměrným věkem dožití roste i procentuální zastoupení této věkové skupiny obyvatelstva.“*¹

Hlavním cílem bakalářské práce je srovnání současného stavu seniorského cestovního ruchu v České republice a v Ruské federaci na základě dotazníkového šetření. S ohledem na zjištěné výsledky touto formou bude navržen vlastní produkt – zájezd pro seniory ve věku nad 65 let

---

¹ Seniorský cestovní ruch je na vzestupu. *ProByznys.info* [online]. 2012 [cit. 2014-12-04]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-57853160-seniorsky-cestovni-ruch-je-na-vzestupu>.

z České republiky, kteří by mohli vycestovat do Ruské federace, konkrétně do ruského města Čeljabinsk. Budou moci poznávat tamní kulturu a zlepšit si také vlastní poznatky o vnímání Ruska jako takového.

K dílčím cílům práce se řadí především vytvoření relevantního teoreticko-informačního aparátu. Na základě studia odborných literárních a internetových zdrojů budou charakterizovány a definovány základní pojmy z oblasti cestovního ruchu a cestovního ruchu seniorů. Dílčím cílem je také realizace vlastního dotazníkového šetření mezi občany – seniory Jihomoravského kraje a oblasti kolem ruského města Čeljabinsk.

K hlavním aplikovaným metodologickým nástrojům se v rámci teoretické části bakalářské práce řadí metody analýzy, syntézy, dedukce a komparace. V praktické části práce je to metoda dotazníkového šetření. Je vytvořen vlastní dotazník o několika otázkách, který je respondentům administrován v českém a ruském jazyce.

Bakalářská práce je strukturována do tří hlavních částí. První z nich je označována jako teoretická část a je reprezentována dvěma základními kapitolami. Ty se zabývají vymezením a charakteristikou cestovního ruchu a cestovního ruchu seniorů. Je tak možno poukázat, s jakými specifiky se seniorský cestovní ruch pojí, jaké jsou požadavky seniorů na jednotlivé typy služeb, jaké jsou jejich motivy k cestování. Praktická část umožňuje aplikaci nabytých teoretických poznatků do praxe. Je zde charakterizován vlastní vytvořený dotazník. Na základě přehledných grafů a tabulek jsou interpretovány základní výsledky vztahující se k seniorskému cestovnímu ruchu v České republice a v Ruské federaci. Na podkladě těchto výsledků je vytvořena návrhová část práce – podrobně vytvořený produkt zájezdu pro české seniory do ruského města Čeljabinsk.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMU CESTOVNÍHO RUCHU

S ohledem na splnění hlavního cíle bakalářské práce je nejdříve pozornost věnována teoretické části, která je naplněna prostřednictvím dvou kapitol. Jedná se o stručné vymezení pojmu cestovního ruchu a především představení jeho typologie, kde lze následně navázat na druhou kapitolu. Té je s ohledem na samotné téma práce věnována větší pozornost. Teoretická část tak vytvoří přehled základních teoretických poznatků, které se vztahují k tématu cestovního ruchu a zejména pak k oblasti seniorského cestovního ruchu, který představuje jeden z největších trendů v celém turismu. Orientuje se na vymezený segment turistů, a to na seniory. Důvod, proč je mu věnována taková pozornost, spočívá v celkové proměně společnosti, kdy senioři daleko více cestují než v minulosti, jsou aktivnější, chtějí poznávat nové země a prožívat zážitky, což jim v minulosti nebylo umožněno.

Jak je uváděno jedním internetovým zdrojem, řada cestovních kanceláří a ubytovacích zařízení stále častěji přichází s inovativními produkty a akčními nabídkami právě pro seniory. Těmi jsou myšleni turisté ve věku nad 65 let, a jejich počet stále přibývá. Jak je dále uváděno, zvyšující se trend seniorského cestovního ruchu je dán také současným demografickým vývojem stavu populace – ta stárne, a tak lze do budoucna počítat, že stále více budou turisté tvořeni právě seniory. S ohledem na zvyšující se životní úroveň obyvatelstva však senioři zůstávají i ve vyšším věku stále velice aktivní,² a proto vyhledávají možnosti, kde by se mohli realizovat. Mimo jiné také v oblasti cestovního ruchu.

První kapitola je věnována vymezení pojmu cestovního ruchu. S ohledem na to, že je nutno si alespoň v krátkosti vymežit, co je pojmem cestovního ruchu myšleno, byla tato kapitola zařazena. Jde však o to vysvětlit si především základní termíny, které s tímto termínem souvisejí, aby tak bylo možno pochopit, jak je vnímán seniorský cestovní ruch, jako jedna z jeho podkategorií.

Ryglová, Burian a Vajčnerová se v této souvislosti zmiňují, že je poměrně náročné definovat přesně cestovní ruch, a to mimo jiné proto, že řada autorů zastává k tomuto termínu svůj

---

² Seniorský cestovní ruch je na vzestupu. *ProByznys.info* [online]. 2012 [cit. 2014-12-04]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-57853160-seniorsky-cestovni-ruch-je-na-vzestupu>.

osobní postoj, a vychází tak z odlišných východisek. Je také nutno myslet na to, že cestovní ruch je natolik specifickou záležitostí, že nebude vždy možné vymezit všechny definice, s kterými jednotliví autoři přicházejí. Zpravidla tak jimi bývají zdůrazňovány odlišné aspekty tohoto složitého jevu v závislosti na hledisku, z něhož je cestovní ruch zkoumán.³

Podobné stanovisko k definicím cestovního ruchu zastává také Indrová a kol., podle níž cestovní ruch představuje složitý sociálně ekonomický jev, k němuž se váže celá řada základních ekonomických, ale také společenských procesů. Právě v návaznosti na fakt, že se jedná o složitý, mnohotvárný a průřezový jev, existuje mnoho definic cestovního ruchu,⁴ přičemž některé z nich budou představeny v následující podkapitole.

Cestovní ruch také úzce souvisí s turistikou. Zde je tak možno hovořit o tom, že oboje představuje určitou formu cestování za zábavou, v níž lze nalézt podle Guth-Jarkovského určitou rozkoš „z pobytu v přírodě vůbec a pak ve vyhledávání méně známých a krajinářsky i jinak vynikajících končin, neméně také pro osvěžení tělesné a duchovní.“⁵

1.1 Definice cestovního ruchu

Jedna z definic cestovního ruchu uvádí, že se jedná o ekonomicko-sociální kategorii, příp. o určitou podobu uceleného systému, který obsahuje celou řadu aktivit a vzájemných vztahů, jejichž prostřednictvím se vytváří bohatě strukturovaná pavučina, jedná se také o soubor jednotlivých vztahů a odlišně pojatých a unikátních vazeb. Ty se mohou vzájemně opakovat, být všeobecně platné, nebo naopak zcela jedinečné, což se odráží na charakteristikách jednotlivých míst cestovního ruchu, a to také sociální situace a času.⁶

---

³ RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

⁴ INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch: základy*. Praha: Oeconomica, 2007, 122 s. ISBN 978-80-245-1252-5.

⁵ GUTH-JARKOVSKÝ, Jiří Stanislav. *Turistika: turistický katechismus*. 1. vyd. Praha: Baset, 2003, 187 s. ISBN 80-86223-99-X, s. 14.

⁶ NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.

Za určitý milník v jednotlivých definicích cestovního ruchu se považuje konference Světové organizace cestovního ruchu, která se uskutečnila v roce 1991 v Ottawě (Kanada). Zde totiž došlo k přesné formulaci charakteristiky cestovního ruchu, která byla od té doby přijímána jako oficiální forma definice cestovního ruchu od roku 1993. Cestovní ruch je od té doby chápán jako určitá činnost lidí, která spočívá v realizaci cestování a pobytu, jež se nalézá mimo místo jejich obvyklého pobytu. Ten přitom musí být kratší, než jeden rok, přičemž cestování je činěno s cílem využít volný čas, obchod, či dosahovat jiných cílů.⁷

Jak je tedy z výše uvedeného patrné, v rámci cestovního ruchu zpravidla lidé realizují cesty, jejichž účelem je dostat se na nějaké místo, kde mohou smysluplně trávit volný čas, odpočívat, relaxovat, zažívat příjemné zážitky, poznávat nové lidi, krajiny, kulturní zvyklosti apod.

Jak je dále také uváděno, jednotlivé definice cestovního ruchu obvykle v sobě zahrnují několik složek. Obecně se jím chápe krátkodobé přesouvání lidí na jiné místo, které se nepovažuje za místo jejich trvalého pobytu. Zde tak mohou vykonávat řadu pro ně příjemných činností a aktivit. Pod cestovní ruch tak nelze zařadit cesty, které jsou konány za účelem výkonu práce (např. služební cesty, i když je člověk realizuje v zahraničí).⁸

Podle Királové se cestovní ruch považuje za největší a nejrychleji se rozvíjející průmyslové odvětví světa. Ovlivňuje zaměstnanost, tvorbu hrubého domácího produktu, podílí se na tvorbě devizových rezerv státu. Jeho prostřednictvím je umožněno restaurovat a regenerovat řadu kulturních, uměleckých a historických památek. Díky tomu se cestovní ruch podílí na zvyšování vzdělanostní úrovně obyvatelstva. Cestovní ruch je tak z výše uvedeného více, než jenom ekonomickým fenoménem.⁹

---

⁷ KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

⁸ HORNER, Susan a John SWARBROOKE. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada, 2003, 486 s. ISBN 80-247-0202-9.

⁹ KIRÁLOVÁ, Alžbeta. *Marketing: destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2003, 173 s. ISBN 80-86119-56-4.

1.2 Typologie cestovního ruchu

Galvasová a kol. v rámci typologie cestovního ruchu rozlišují mezi jeho formami a druhy. Typologií cestovního ruchu se v této souvislosti míní: „*soubor různých účelových členění vztahů a jevů vyplývajících z cestování a pobytu osob. Smyslem těchto členění je systematické uchopení dané charakteristiky cestovního ruchu za nějakým účelem (rozvoj určitých znaků, marketing, tvorba produktů, statistika apod.)*.“¹⁰

Na základě forem cestovního ruchu dochází k vymezení konkrétních podmínek, jejichž prostřednictvím je cestovní ruch realizován. V této návaznosti lze jmenovat např. krátkodobý cestovní ruch, cestovní ruch organizovaný, mezinárodní apod.¹¹ Podle Heskové určují formy cestovního ruchu jeho hlavní podstatu, a to v návaznosti na potřeby a cíle účastníků cestovního ruchu.¹²

Jestliže se vymezují formy cestovního ruchu, využívají se přitom jednotlivá kritéria, která mohou podle Galvasové a kol. nabývat následující podoby:

- podle místa realizace se rozlišuje vnitřní a vnější cestovní ruch,
- dle původu účastníků se člení cestovní ruch na domácí a zahraniční,
- podle délky trvání lze rozlišit krátkodobý a dlouhodobý cestovní ruch,
- podle počtu účastníků lze vyčlenit individuální a skupinový cestovní ruch,
- dle vztahu k platební bilanci se vymezuje příjezdový, tranzitní a výjezdový cestovní ruch.¹³

---

¹⁰ GALVASOVÁ, Iva a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1, s. 28.

¹¹ KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

¹² HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

¹³ GALVASOVÁ, Iva a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.

Malá definuje také další typy kritérií. Na základě jednoho z nich lze vymezit formy cestovního ruchu na základě způsobu zabezpečení cesty a pobytu:

- organizovaný cestovní ruch, kdy je jak samotný pobyt (dovolená účastníka) a tomu přidružené typy služeb (ubytování, stravování, wellness služby apod.) zajišťován cestovními kanceláři, příp. také dalšími podnikatelskými a jinými subjekty, jejichž předmětem podnikání je poskytování zprostředkovatelských služeb,
- neorganizovaný cestovní ruch, kdy zajištění veškerých služeb souvisejících s cestováním do cílového místa pobytu má na starosti samotný účastník cestovního ruchu.¹⁴

Kromě toho se lze v odborné literatuře setkat i s dalšími formami cestovního ruchu, u nichž se za hlavní klasifikační kritérium považuje:

- věk jednotlivých účastníků, kdy lze identifikovat jak cestovní ruch dětí, dále také mládežnický, rodinný a seniorský cestovní ruch – takovému rozlišení cestovního ruchu odpovídá i specifická nabídka jednotlivých služeb, a to v návaznosti na fakt, že jednotlivé segmenty trhu mají odlišné nároky, potřeby a přání, čemuž je nutno se přizpůsobit (v další kapitole bude vymezeno, jaká nabídka služeb je specifická pro seniorský cestovní ruch a jak je tato forma cestovního ruchu definována apod.),
- využívaný nástroj v rámci realizace cestovního ruchu – jde o to, jaký dopravní prostředek bude pro zajištění pobytu účastníků použit, rozlišuje se tedy motorizovaný, železniční, letecká a lodní cestovní ruch,
- kritérium sociologické – lze rozlišit cestovní ruch konaný za účelem návštěv příbuzných a známých v určitém místě, může se však dále jednat také o formu sociálního, komerčního nebo etnického cestovního ruchu.¹⁵

V této návaznosti se lze také zmínit o stále častějším rozšiřování formy klubového cestovního ruchu, jehož význam stále nedosahuje většiny, který má v zahraničních zemích. O klubovém

---

¹⁴ MALÁ, Vlasta. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002, 98 s. ISBN 80-245-0439-1.

¹⁵ GALVASOVÁ, Iva a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.

cestovním ruchu lze hovořit jako o takovém, kdy se jeho účastníci organizují v jednotlivých klubových zařízeních. Lze např. jmenovat klub, který se nachází v atraktivní nebo exkluzivní destinaci cestovního ruchu (např. u moře, nebo na horách). S klubovým cestovním ruchem jsou spojeny také další významné charakteristiky, jako např. široké spektrum nabídky kulturních a poznávacích aktivit. Účastníku klubového cestovního ruchu je tedy umožněno poznávat jedinečná místa a účastnit se různě zaměřených animačních programů. Ty se záměrně vytvářejí pro návštěvníky ubytovacích zařízení. Jejich cílem je, aby měl účastník cestovního ruchu možnost aktivně a smysluplně trávit svoji dovolenou. Proto se také animační programy stávají synonymem pro určitý typ zábavy a umožňují lidem se pobavit, relaxovat a veselit se s dalšími lidmi. Z tohoto pohledu klubové pobyty mívají dlouhodobější charakter (s délkou trvání až tři týdny).¹⁶

Jak bylo možno výše poukázat, při definování a klasifikaci jednotlivých forem cestovního ruchu neexistuje jednotný přístup, který by mohl být aplikován. To souvisí s tím, že jednotliví autoři přistupují k typologii cestovního ruchu odlišným způsobem. S tím také souvisí odlišné chápání jednotlivých druhů cestovního ruchu. Tak např. Galvasová a kol. chápe druhy cestovního ruchu specificky vymezené externí faktory, jejichž prostřednictvím je cestovní ruch realizován.¹⁷

V jiných případech je možné druhy cestovního ruchu chápat jako konkrétní výstupy, u nichž jsou využívány motivy účasti cestovního ruchu. Takto chápou jednotlivé druhy cestovního ruchu Kotíková,¹⁸ Hesková¹⁹ a Pásková a Zelenka.²⁰ Kotíková v této návaznosti vymezuje

---

¹⁶ HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

¹⁷ GALVASOVÁ, Iva a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.

¹⁸ KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

¹⁹ HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

²⁰ ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

např. rekreační a kulturně poznávací cestovní ruch.²¹ Naproti tomu Galvasová a kol. uvádí, že se v tomto případě tyto druhy cestovního ruchu mají nazývat formami cestovního ruchu.²²

Hesková a kol. se zmiňuje o celkem čtyřech druzích cestovního ruchu, které lze označit následujícím způsobem:

- sportovní cestovní ruch, pro který je typické organizování daného pobytu v přírodním prostředí, v něm se dále realizuje široké spektrum sportovních činností, je tedy naprostou nutností, aby účastníci tohoto typu cestovního ruchu měli odpovídající fyzickou zdatnost, tento cestovní ruch může být naplněn určitou formou turistiky, např. turistickou horskou, vodní, cykloturistikou, mototuristikou apod.,
- dobrodružný cestovní ruch je možné chápat jako důležitou součást sportovního cestovního ruchu, k jeho motivům se nejčastěji řadí snaha objevovat něco nového, objevovat neznámé věci, tajemné skutečnosti, proto se jeho účastníky stávají nejčastěji osoby, které chtějí zažít dobrodružství, za tímto účelem se tak snaží cestovat na neobvyklá místa, ovšem také v netypickém čase, může tak jít např. o noční cestování, o možnosti, jak zdolávat vysoce položená horská místa, cestovatelé mohou také putovat do odlehlých částí světa, pokoušet se realizovat adrenalinové sporty aj.,
- kulturní cestovní ruch – při něm jeho účastníci uspokojují především vlastní duchovní potřeby, uplatňují se zde motivy poznávání kulturního dědictví, objevování kultury a způsobu života v určitém státě,
- náboženský cestovní ruch se považuje za důležitou část cestovního ruchu kulturního, v jeho rámci dochází k propojení touhy po cestování s tradicemi spojenými s jednotlivými světovými náboženstvími, nejčastěji se jedná o poutě, které jsou realizovány do známých poutnických míst (např. Lourdy ve Francii).²³

---

²¹ KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

²² GALVASOVÁ, Iva a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.

²³ HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

2 SENIORSKÝ CESTOVNÍ RUCH

Jak uvádí Česká centrála cestovního ruchu, seniorský cestovní ruch se považuje za důležitou součást cestovního ruchu v České republice. Jedná se o formu cestovního ruchu, která se ve světě dynamicky rozvíjí, přičemž senioři se považují za významnou a vyhledávanou turistickou klientelu.²⁴ I z tohoto ohledu je nutné považovat seniory za důležitou kategorii účastníků cestovního ruchu, kteří se na něm budou stále častěji a ve vyšší míře podílet. Mimo jiné i s ohledem, že populace stárne, rodí se méně dětí, zároveň však roste životní úroveň obyvatelstva. Senioři tak již nejsou opomíjenou kategorií turistů, naopak se stávají stále častěji její významnou součástí.

Je však třeba se v rámci této kapitoly ptát, jakým způsobem je možno cestovní ruch seniorů dále členit, jaký je jeho význam, jak se z hlediska jednotlivých seniorů segmentuje na základě odlišných kritérií a jaké služby mohou senioři v rámci vymezeného cestovního ruchu využívat. Lze se právě v této souvislosti domnívat, že odlišné typy služeb budou ovlivněny samotnými specifiky této turistické klientely.

V této návaznosti Reidl podotýká, že je cestovní ruch seniorů označován také jako cestovní ruch osob ve vyšší věkové kategorii. Jak již bylo uvedeno výše, to souvisí s proměnou celkové společnosti nejenom v České republice. Dochází ke stárnutí populace obecně, zvyšuje se její průměrný věk, lidé ve vyšším věku mají lepší fyzickou i psychickou kondici, než tomu bylo v minulosti. Objevují se také nové trendy v péči o vlastní zdraví a o svůj vzhled. To je nejvíce viditelné u kategorie seniorů nad 60 let. Ti disponují větší vitalitou, chtějí cestovat, poznávat současný svět, objevovat neznámé. Poptávka tohoto segmentu na trhu služeb neustále sílí. Proto se o ně cestovní kanceláře stále více zajímají a vytvářejí pro ně specifické typy produktů – balíčky zájezdů.²⁵ Toto potvrzují také další autoři, kteří uvádějí, že v posledních desetiletích se na turistickém trhu objevuje nový termín označovaný jako

---

²⁴ Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku. *CzechTourism: Česká centrála cestovního ruchu* [online]. c2015 [cit. 2015-01-09]. Dostupné z: <http://old.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>.

²⁵ REIDL, Andreas. *Senior - zákazník budoucnosti: marketing orientovaný na generaci 50+*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2012, 256 s. ISBN 978-80-265-0018-6.

seniorská turistika. Ta se definuje jako turistika osob, jež se nacházejí ve věku nad 50 let (platí pro USA), nebo nad 55 let (v Evropě).²⁶

2.1 Vymezení pojmu seniorský cestovní ruch a jeho historie

Částečně definice seniorského cestovního ruchu vyplynula z předchozího pojednání v úvodu k tomuto tématu. Je však zapotřebí se zabývat i dalšími definicemi tohoto pojmu, s nimiž přicházejí další autoři. Seniorský cestovní ruch je definován jako cestovní ruch, který je uskutečňován segmentem osob ve vyšším věku – starší generací. Z tohoto ohledu pak tomu musí být přizpůsobena i nabídka služeb a zájmů, která je jednotlivými subjekty na trhu cestovního ruchu přizpůsobena odlišným zájmům seniorů, jejich specifickým fyzickým a ekonomickým možnostem, jejich vlastními motivy, které se odlišují od mladé generace. Proto je důležité, aby zejména cestovní kanceláře sledovaly, co senioři v současnosti poptávají, jaká je jejich aktuální ekonomická situace, a tomu následně přizpůsobovaly svoji nabídku jednotlivých produktů.²⁷

Problematickým může být z tohoto pohledu samotná segmentace seniorů jako účastníků cestovního ruchu, a to z hlediska věku. Této skutečnosti bude nicméně věnována pozornost v jedné z následujících podkapitol. Např. podle Kotíkové je možno seniorským cestovním ruchem nazývat tu část, na níž participují osoby od 55 let věku.²⁸ Podle jiných autorů se cestovním ruchem seniorů míní cestování osob nad 50 let věku, přičemž mohou být rozlišeny následující formy:

- cestovní ruch mladších seniorů (věk 50-64 let),
- cestovní ruch starších seniorů (věk 65-70 let),

---

²⁶ ČERTÍK, Miroslav. *Cestovní ruch: vývoj organizace a řízení*. 1. vyd. Praha: Off, 2000, 352 s. ISBN 80-238-6275-8.

²⁷ ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

²⁸ KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

- cestovní ruch pro seniory – veterány (věk nad 70 let). Lze očekávat, že právě poslední zmíněná forma cestovního ruchu bude v budoucnu převažovat.²⁹

Z hlediska historie cestovního ruchu lze hovořit o několika důležitých aspektech. Již v minulosti se senioři snažili cestovat nejenom za poznáním, ale také z důvodu relaxace a odpočinku. K tomu využívali známá přímořská letoviska. Jejich podíl na celkovém počtu turistů však byl podstatně nižší, a to do 5 %. Důvodem byly mimo jiné ekonomické důvody. V době socialismu v letech 1948-1989 využívali senioři zejména zájezdů, které byly pořádány organizací ROH. Ty však umožňovaly cestovat především po České republice, příp. jen do zahraničních zemí tzv. spřátelených, tedy těch, kde figuroval také socialistický politický režim. Kromě skupinového cestovního ruchu se postupně od 70. let minulého století rozvíjel také cestovní ruch individuální. Lidé, kteří vlastnili automobil, tak mohli vycestovat do zahraničí, a to do zemí, jako byla Jugoslávie, Maďarsko, Polsko nebo Bulharsko.³⁰

K podstatnějším změnám bylo dospěno po pádu socialistického režimu, a to nejenom ve smyslu zvýšení ekonomické úrovně řady seniorů. Zvýšila se také jejich životní úroveň, fyzická a psychická kondice, která postupně v České republice vedla k rozvíjení a zvyšování významu seniorského cestovního ruchu. Vznikaly nové cestovní kanceláře a agentury, kterých senioři ve větším počtu využívali. Senioři se tak častěji podílejí také na rozvoji skupinového cestovního ruchu.³¹

V současnosti se senioři v Evropě podílejí na celkovém počtu dovolených v délce minimálně 4 noci a více v rozsahu cca 15 %. Tyto jsou realizovány především v rámci tuzemského cestovního ruchu. Je zde možno navíc najít významné rozdíly mezi skupinou mladých a starších turistů. Zatímco mladšími věkovými skupinami turistů se realizuje největší objem dovolených, u věkově starších turistů dochází k uskutečňování většího počtu dovolených při

²⁹ RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

³⁰ VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006, 163 s. ISBN 80-210-4205-2.

³¹ VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006, 163 s. ISBN 80-210-4205-2.

přepočtu na jednoho turistu za rok. Senior v Evropě může v současnosti uskutečnit v průmětu 2,1 dovolených, u mladšího turistu jsou to dvě dovolené ročně.³²

Po roce 1989 došlo k významné proměně v životní filosofii řady seniorů. V minulosti bylo běžné, že „*se seniori při vybírání zájezdů a dalších služeb cestovního ruchu orientovali takřka výhradně podle ceny, dnes si díky vyšším příjmům mohou dovolit kvalitní dovolenou. Zlepšila se i zdravotní péče, což také přispělo k tomu, že se dnešní seniori v důchodovém věku ještě vůbec necítí staří a chtějí nadále žít aktivně.*“³³

2.2 Význam a specifika seniorského cestovního ruchu

Kotíková v této návaznosti uvádí, že nejvíce se na seniorském cestovním ruchu podílejí seniori v postproduktivním věku, kdy již nemají svůj pravidelný příjem, který by získávali ze své pracovní činnosti. Jejich příjmy jsou tvořeny především z důchodů. Vzhledem k tomu, že řada z nich jsou poměrně aktivní a činorodí, mohou si také přivydělávat, a další finance tak využívat na své koníčky – mimo jiné i na cestování. Řada seniorů disponuje také značnými úspory. V návaznosti na to, že tyto lidé jsou skromnější, nevyžadují vysoký standard živobytí během kalendářního roku, mohou využívat své finanční prostředky stále více k cestování.³⁴

Význam cestovního ruchu seniorů lze spatřovat zejména s ohledem na měnící se populační křivku. Obyvatelstvo stárne, proto lze do budoucna nutno počítat s tím, že seniori se stanou převažujícím segmentem, jenž bude v oblasti cestovního ruchu určovat trendy a také celkové příjmy. Ostatně o těchto trendech na trhu služeb hovoří také Belejová, podle níž se bude

---

³² KLUFOVÁ, Renata, Jana NÝVLTOVÁ a Vendula FRANCOVÁ. Potenciál cestovního ruchu seniorů v ČR. *XXII. sjezd české geografické společnosti, Ostrava 2010* [online]. 2010 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Geografie_cestovniho_ruchu/Potencial_cestovniho_ruchu_senioru.pdf.

³³ KLUFOVÁ, Renata, Jana NÝVLTOVÁ a Vendula FRANCOVÁ. Potenciál cestovního ruchu seniorů v ČR. *XXII. sjezd české geografické společnosti, Ostrava 2010* [online]. 2010 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Geografie_cestovniho_ruchu/Potencial_cestovniho_ruchu_senioru.pdf, s. 587-588.

³⁴ KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

nárůst seniorů na celkovém počtu dovolených a produktů cestovního ruchu dále zvyšovat. Obecně dochází ke zlepšování zdravotního stavu seniorů, ti také disponují větším objemem financí, než tomu bylo v minulosti, a proto si mohou častěji, než mladé rodiny s dětmi dovolit cestovat i do exotičtějších turistických destinací. Tyto skutečnosti se v cestovním ruchu podílejí v následující podobě:

- poroste poptávka po kvalitě, po pohodlí a po bezpečnosti,
- vzroste poptávka po jednoduchých způsobech dopravy,
- vzroste poptávka po aktivitách relaxačního typu (jako je např. golf),
- poroste poptávka po produktech, které jsou zaměřeny na jednotlivce,
- poroste poptávka po produktech, které jsou uskutečňovány v obdobích mimo hlavní sezónu (zimní pobyty),
- v rámci marketingové propagace bude kladeno méně důrazu na věk účastníka cestovního ruchu a bude se prosazovat větší pohodlí,
- vzroste poptávka po destinacích ve vzdálenějších částech světa, ovšem na druhé straně budou více preferovány pobyty kratšího typu (např. prodloužené víkendy).³⁵

Jak se také další autoři zmiňují, se seniorským cestovním ruchem jsou spojeny určité druhy specifik, které je možno vymežit následovně:

- senioři poptávají zejména kvalitu služeb, za kterou si rádi připlatí,
- dochází k častějšímu cestování v době mimo hlavní sezónu,
- senioři nakupují produkty – balíčky v časovém předstihu, proto se také považují za ideální klienty v nabídce typu „first minute,“ naopak pro ně nejsou vhodné zájezdy v nabídce tzv. last minute,
- ze strany jednotlivých seniorů je očekávána důkladná organizace zájezdu, což sníží stresové situace,
- senioři necestují sami, ale nejčastěji s vnoučaty, nebo i s jinými osobami,

---

³⁵ BELEJOVÁ, Monika. *Trendy cestovního ruchu v Evropě* [online]. 2003 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://www.jedemedolazni.cz/galerie/tinymce/kestazeni/seminare/4IngBauerWellnessNoveTrendy.pdf>.

- senioři nevyužívají objednávky služeb a zboží na trhu cestovního ruchu po internetu v takové míře, jako je tomu u mladších turistů,
- segment seniorů – turistů je považován za rizikovější, mohou si snadněji přivodit zdravotní obtíže a úrazy.³⁶

Dále také Čertík uvádí další důležitá specifika, která se podílí na vymezení základních charakteristik cestovního ruchu seniorů. Pro tento segment turistů je charakteristické, že preferují především komfort a pohodlí při ubytování, není pro ně problém cestovat také ve všedních dnech. Mají zájem především o služby, které jsou výborně zajištěné. Z tohoto pohledu tak poptávají stále vyšší a rozmanitější nabídku seniorských programů, kterou nabízí stále větší počet cestovních kanceláří. Senioři se také orientují ve větší míře na lázeňský cestovní ruch, na cestovní ruch s prvky relaxace a odpočinku. Mají zájem o zájezdy poznávací a kulturně vzdělávací. Mezi seniory se nachází také značná část věřících, kteří preferují poutní formu turistiky. Senioři v současné době slyší na různé druhy slev v daleko vyšší míře, než je tomu u mladší klientely.³⁷

Je nutné se v této souvislosti zmínit o tom, že jak Česká republika, tak i Evropská unie se podílí na rozvoji seniorského cestovního ruchu. Je to umožněno na základě jejich dotační politiky, kdy je možno využít buď dotací ze státního rozpočtu, nebo ze strukturálních fondů Evropské unie. Čerpat mohou tyto finanční prostředky jednotlivé zařízení. Mezinárodní organizace cestovního ruchu UNWTO „vyzývá, aby profesionálové v cestovním ruchu vyvíjeli programy pro seniorský cestovní ruch. V rámci těchto programů je nutné zajišťovat lepší bezpečnost, zdravotní služby, styk s místními komunitami, kulturní vyžití, aktivity v přírodě,

---

³⁶ KLUFOVÁ, Renata, Jana NÝVLTOVÁ a Vendula FRANCOVÁ. Potenciál cestovního ruchu seniorů v ČR. XXII. sjezd české geografické společnosti, Ostrava 2010 [online]. 2010 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Geografie_cestovniho_ruchu/Potencial_cestovniho_ruchu_senioru.pdf.

³⁷ ČERTÍK, Miroslav. *Cestovní ruch: vývoj organizace a řízení*. 1. vyd. Praha: Off, 2000, 352 s. ISBN 80-238-6275-8.

*strukturované společenské aktivity, adekvátní prostory k tělesnému cvičení a pravdivé a jasné informace.*³⁸

Ačkoliv ze strany seniorů je ve vyšší míře poptáván také lázeňský cestovní ruch, jejich dovolené již dávno neznamenají pouhé lázeňské pobyty či preference odpočinku a relaxace v hotelových rezortech. Ukazuje se, že dochází k větší preferenci aktivního stylu života, což se také promítá do cestovního ruchu seniorů. Proto je uváděno některými autory, že by ubytovací zařízení měla seniorům nabídnout „*dostatek sportovního vyžití – ideální je plavání v bazénu, cvičení v posilovně a pěší nebo cyklistické výlety či např. golf nebo nordic walking, ale zároveň také určitý komfort odpovídající potřebám jejich věku. Nabídka by též měla zahrnovat kulturní aktivity a možnosti poznávání. Starší turisté rovněž uvítají individuální přístup hotelového personálu a snahu vyhovět i speciálním přáním. Z hlediska přístupnosti by měla být samozřejmostí bezbariérovost celého ubytovacího zařízení.*“³⁹

2.3 Segmentace seniorského cestovního ruchu dle jednotlivých kritérií

Jak již bylo zmíněno v jedné z předcházejících kapitol, není vždy lehké segmentovat cestovní ruch seniorů na základě věku. Z tohoto důvodu není přesně stanovena věková hranice osob, kteří jsou za seniory považováni. Jedná se však nejvíce o osoby ve věku 50-55 let a více. Tato podkapitola přinese základní poznatky dotýkající se segmentace seniorského cestovního ruchu na základě jednotlivých kritérií, a to nejenom z pohledu věku, ale také na základě životního stylu seniorů a jejich rodinného stavu.

---

³⁸ INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch pro všechny* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 90 s. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/4fa1846e-ee0c-40d7-ae2e-a43007314a2e/GetFile14_1.pdf, s. 39.

³⁹ KLUFOVÁ, Renata, Jana NÝVLTOVÁ a Vendula FRANCOVÁ. Potenciál cestovního ruchu seniorů v ČR. *XXII. sjezd české geografické společnosti, Ostrava 2010* [online]. 2010 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Geografie_cestovniho_ruchu/Potencial_cestovniho_ruchu_senioru.pdf, s. 588.

2.3.1 Věk

Za základní kritérium v segmentaci seniorského cestovního ruchu se považuje věk. Jak dále uvádí kolektiv autorů Vysoké školy ekonomické, jednou z možností, jak osoby v seniorském věku kategorizovat, je následující typologie:

- mladší senioři ve věku 50 až 64 let,
- starší senioři nacházející se ve věku od 65 do 70 let,
- senioři označující se jako tzv. veteráni ve věku nad 70 let.⁴⁰

V návaznosti na výše uvedenou klasifikaci segmentu seniorů je možno mladší seniory chápat jako poměrně perspektivní kategorii klientů na trhu cestovního ruchu. Tyto osoby jsou často ještě ekonomicky aktivní, mají tedy k dispozici větší objem finančních prostředků. Navíc však nejsou vázáni rodinným stavem, neboť děti již odrostly a opustily rodinné hnízdo, a oni mohou s přáteli nebo s životním partnerem uskutečňovat své cestovatelské plány. Jistým typem obtíží zde může být menší nedostatek volného času. Tito lidé jsou ještě zaměstnáni, a proto si nemohou dovolit cestovat vždy jen v takovém čase, jak by si sami přáli. U těchto osob lze navíc v posledních letech zaznamenat také vyšší využívání internetu a obecně větší přístupnost k moderním digitálním technologiím.⁴¹

Hovoří-li se o starších seniorech, má se tím na mysli skupina osob, kteří se již nacházejí v důchodu a mohou tak disponovat značným množstvím volného času. Častokrát se však jedná o lidi velmi aktivní, a proto se považují za nejvýznamnější segment cestovního ruchu seniorů. Z jejich strany se k nejoblíbenějším produktům řadí zimní pobyty u moře ve vzdálenějších destinacích cestovního ruchu. Preferují také relaxační wellness pobyty. Vzhledem k tomu, že v budoucnu budou také osoby v tomto segmentu ještě pracovat

---

⁴⁰ INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch pro všechny*. 1. vyd. Praha: Tribun EU, 2008, 89 s. ISBN 978-80-7399-407-5.

⁴¹ INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch pro všechny*. 1. vyd. Praha: Tribun EU, 2008, 89 s. ISBN 978-80-7399-407-5.

(s ohledem na zvyšující se věk při odchodu do důchodu), dojde pravděpodobně ke splnutí této kategorie osob s předcházející.⁴²

Osoby označované jako veteráni se nacházejí ve věku nad 70 let, a z tohoto pohledu také vyžadují jiné typy služeb. Z jejich strany je v daleko vyšší míře kladen důraz na kvalitu poskytovaných produktů. Seniorům musí být také věnována patřičná zdravotní péče.⁴³

2.3.2 Životní styl

Z hlediska životního stylu seniorů se lze setkat s jejich dvěma základními typy. Jedná se na jedné straně o dynamické seniory. Pro tyto jedince je typické, že snesou určitou formu vyšší stresové zátěže, snadněji se přizpůsobí novým podmínkám a změnám, není nutno pro ně během zájezdu vytvářet žádný speciální režim. Tyto osoby však také častěji přeceňují vlastní síly. Na druhé straně se z hlediska životního stylu seniorů lze setkat s tzv. pasivními seniory, kterými jsou chápány osoby, jež v rámci vytvářeného zájezdu vyžadují speciální formu režimu. Je také nutno těmto klientům věnovat mimořádnou pozornost.⁴⁴

Z hlediska životního stylu mohou být jednotliví senioři členění také do následujících kategorií, a to na tzv. požitkáře, měšťany, konzervativce, seniory orientované na prestiž, alternativní kritiky a tzv. singles. Největší skupinu pak v rámci seniorského cestovního ruchu vytváření tzv. požitkáři s celkovým podílem cca 30 %. Tyto osoby mají ve velké míře zájem na vzdělávací formě cestovního ruchu.⁴⁵

---

⁴² INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch pro všechny*. 1. vyd. Praha: Tribun EU, 2008, 89 s. ISBN 978-80-7399-407-5.

⁴³ HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

⁴⁴ INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch pro všechny*. 1. vyd. Praha: Tribun EU, 2008, 89 s. ISBN 978-80-7399-407-5.

⁴⁵ LUKEŠOVÁ, Lenka. *Cestovní ruch seniorů*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, 99 s.

2.3.3 Rodinný stav

Na segment turistů – seniorů je ovšem možno pohlížet také z hlediska jejich aktuálního rodinného stavu. Může se jednat o seniory, kteří žijí v partnerském (manželském) páru, avšak každý z nich cestuje sám nebo se svými vlastními přáteli. Může se však také jednat o seniory, kteří žijí sami, partner jim již zemřel. Z tohoto pohledu se tak segmentují senioři následovně:

- seniorské páry představují poměrně atraktivní skupinu klientů cestovního ruchu seniorů, často cestují a jsou jimi vykazovány vyšší výdaje za jednotlivé služby cestovního ruchu,
- samotáři jsou představováni seniory, kteří z nejrůznějších důvodů žijí zcela sami.⁴⁶ Jedná se také o osoby, kterým umřel životní partner, jsou již ve vyšším věku a samota je tíží, proto se chtějí určitým způsobem zabavit a najít nové kontakty.

2.4 Motivy uplatňující se v seniorském cestovním ruchu

V cestovním ruchu seniorů se také uplatňuje řada odlišných metod, než je tomu v jiném druhu cestovním ruchu. K motivům seniorů po cestování se řadí především jejich touha poznávat nové kultury, poznávat vše nové a dosud neobjevené. V minulosti nemohli senioři ještě jako mladí lidé cestovat, neboť zde vlivem nastoleného socialistického režimu neexistovala svoboda, kam by mohli lidé cestovat. Získat výjezdovou položku do tzv. západních zemí nebylo vždy zcela jednoduché. Proto dnešní senioři mají takový zájem cestovat i do vzdálenějších míst – koutů světa, jakoby tím chtěli dohnat ztracený čas z mládí.⁴⁷

Ze strany jednotlivých seniorů dochází k větší péči o vlastní zdraví. Mají zájem se dožít vyššího věku, proto také preferují ve vyšší míře lázeňské pobyty, kde mohou nejenom odpočívat, ale také docílit větší regenerace vlastního těla a myslí, mohou o sebe s větší intenzitou pečovat. Kromě motivu péče o vlastní zdraví se však také objevuje motiv úmrtí životního partnera. Tito senioři pocítují vlastní osamělost, snaží se tak vyhledávat společnost,

---

⁴⁶ LUKEŠOVÁ, Lenka. *Cestovní ruch seniorů*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, 99 s.

⁴⁷ HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

aby na své smutky a zármutky zapomněli. Proto jim také může skupinový cestovní ruch poskytnout nové podněty v jejich životě. Za důležité motivy v seniorském cestovním ruchu se považují také nákupní důvody se zaměřením na výhodný nákup zlevněného zboží.⁴⁸

2.5 Jednotlivé typy služeb využitelné v seniorském cestovním ruchu

V rámci seniorského cestovního ruchu poptávají jednotliví klienti služby, jejichž prostřednictvím budou uspokojeny jejich vlastní potřeby, přání a možnosti. Je však důležité se v této souvislosti ptát, jakým způsobem jsou služby v cestovním ruchu chápány. S jejich charakteristikou přichází např. Oriška, podle něhož se službami v rámci cestovního ruchu chápou především ekonomické statky. Služby mohou být poskytovány jak podnikatelům, tak i běžným fyzickým osobám. Nejčastěji se poskytují přímo v dané destinaci cestovního ruchu, ale není to nutnou podmínkou. Služby jsou definovány několika základními charakteristikami, k nimž se řadí zejména jejich nehmotný, neskladovatelný a pomíjivý charakter. Služby v cestovním ruchu se navíc váží na konkrétní čas a místo.⁴⁹

V odborné literatuře se lze setkat s mnohými vymezeními služeb, jež jsou v oboru cestovního ruchu poskytovány. Podle Palatkové se jedná především o služby dopravní, dále o služby telekomunikační, ubytovací, stravovací, služby cestovních kanceláří a cestovních agentur, služby průvodcovské, služby poskytované v lázeňském cestovním ruchu (lázně, wellness), služby rekreační, kulturní a sportovní aj.⁵⁰

V návaznosti na výše uvedené je nutno uvést, že služby, které jsou seniorům v rámci seniorského cestovního ruchu poskytovány, mají podobu balíčků (packaging). Tyto získávají s určitou slevou přímo od cestovní kanceláře, kde také zájezd nakupují. Není tudíž možné získat slevu přímo od hotelového zařízení, ale vždy jen přes cestovní kancelář (příp. přes cestovní agenturu, která však zájezdy neprodává, nýbrž je zprostředkovává).

---

⁴⁸ HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

⁴⁹ ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Idea servis, 2010, 405 s. ISBN 978-80-85970-68-5.

⁵⁰ PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 221 s. ISBN 978-80-247-3750-8.

2.5.1 Ubytovací a stravovací služby

Ze strany seniorů je při výběru ubytovacích služeb zohledňována řada aspektů. Je tak nutné vzít v úvahu především danou lokalitu a prostředí, v jehož rámci se ubytovací zařízení nachází. Řada seniorů preferuje spíše klidnou a tichou lokalitu, kde se nachází příjemná a rodinná atmosféra. U seniorů ve věku nad 65 let je typické, že mají zájem o pobyty v prostředí se středomořským podnebím. Při výběru konkrétního ubytování neradi experimentují. Volí pak ty, u nichž mají k dispozici dobré reference od svých přátel.⁵¹

Co se týče jednotlivých aspektů ubytovacího zařízení, jedná se především o vyšší třídu ubytování – jak hotely, tak i penziony. Hotelová zařízení musí být nejméně tříhvězdičková. Senioři dále poptávají „vyšší standard poskytovaných služeb, za který jsou ochotni připlatit si. Pokoj by měl být vždy vybaven sociálním zařízením. Jeho velikost a umístění záleží na individuálních požadavcích a na pohyblivosti jedince. Vzhledem k tomu, že může mít řada seniorů problémy s pohyblivostí, měl by být samozřejmostí i bezbariérový přístup.“⁵²

Také, co se týče stravovacích služeb, mělo by dané ubytovací zařízení dbát na specifika stravování seniorů. V této souvislosti se Lukešová zmiňuje o tom, že „tato specifika jsou dána zejména potřebou většího množství živin, které jsou organismem často hůře zpracovávány a využívány. Fyziologické změny, které probíhají v lidském těle, mají za následek to, že tělo také již nedává dostatečné signály potřeby výživy. Senioři proto často trpí nedostatkem různých minerálů a vitamínů (konzumují málo ovoce a zeleniny). K nevhodné skladbě výživy může také docházet snahou ušetřit co nejvíce finančních prostředků, sociální odloučeností a z pocitu izolace.“⁵³

---

⁵¹ LUKEŠOVÁ, Lenka. *Cestovní ruch seniorů*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, 99 s.

⁵² LUKEŠOVÁ, Lenka. *Cestovní ruch seniorů*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, 99 s., s. 54.

⁵³ LUKEŠOVÁ, Lenka. *Cestovní ruch seniorů*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, 99 s., s. 56.

Ubytovací a stravovací služby jsou seniorům poskytovány ze strany cestovní kanceláře ve formě balíčků. Mohou existovat jednotlivé kombinace ubytovacích zařízení spolu s formou stravování. Lze se setkat s jednotlivými třídami ubytování dle počtu hvězdiček. Ubytování může být zajištěno v hotelu, v penzionu, v lázeňském či wellness hotelu. Stravování ve formě balíčků může obsahovat jenom snídani, formu polopenze, plné penze či all-in-exclusive.⁵⁴

2.5.2 Lázeňské a wellness služby

Jak již bylo dříve zmíněno, senioři se považují za důležitou klientelu pro lázeňský cestovní ruch. Proto lze v řadě lázeňských zařízení postřehnout větší podíl seniorů na celkovém počtu ubytovaných, přitom se nemusí nutně jednat o lázeňskou péči hrazenou z veřejného zdravotního pojištění (indikovanou ze strany jejich ošetřujícího lékaře).

Stále větší počet seniorů má totiž zájem v lázních vytvářet svůj vlastní program, tzn. využívat částečně jednotlivých lázeňských procedur a wellness služeb, ale také mimo to poznávat okolní krajinu, zajímat se o dosud nepoznané, cestovat během dne i mimo lázeňské město. Proto se senioři v rámci lázeňského cestovního ruchu stávají důležitým typem klientů i jako tzv. samoplátci.

Důvodem, proč je ze strany seniorů vyšší zájem o lázeňský cestovní ruch, je fakt, že již v pokročilejším věku je trápí řada zdravotních obtíží. Proto jsou z jejich strany poptávány ty služby, které jim mohou částečně tyto obtíže eliminovat. Lze hovořit o tzv. medical wellness. To je nabízeno jednotlivými lázeňskými zařízeními a je definováno jako vzájemná kombinace lázeňské léčebné péče, wellness službami a doplňkovými aktivitami. Za důležitou součást se v této souvislosti chápe u seniorů především vstupní lékařská prohlídka lázeňským lékařem.⁵⁵ Ten jim tak na základě jejich určených obtíží určí nejvhodnější kombinaci jednotlivých lázeňských a wellness procedur, což je poté jednodušší pro jejich objednání si na recepci lázeňského hotelu.

---

⁵⁴ KŘÍŽEK, Felix a Josef NEUFUS. *Moderní hotelový management*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 224 s. ISBN 978-80-247-4835-1.

⁵⁵ LUKEŠOVÁ, Lenka. *Cestovní ruch seniorů*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, 99 s.

V rámci lázeňského cestovního ruchu je však nutné, aby měli senioři také možnost uplatňovat pohybové a dobrodružné aktivity. To vyplývá ostatně z jejich poptávky na současném trhu. Dnešní senioři jsou již aktivnější, a proto také chtějí tímto směrem trávit i svoji dovolenou či pobyt v destinaci cestovního ruchu. Tomu by měla být přizpůsobena nabídka cestovních kanceláří.⁵⁶

---

⁵⁶ KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ANALYTICKÁ ČÁST

Po zpracování teoretické části následuje část praktická, která je vymezena celkem dvěma kapitoly, jež mají vést k naplnění hlavního cíle bakalářské práce. Třetí kapitola je označena jako analytická část a je jí možno považovat za stěžejní. Úkolem bakalářské práce bylo kromě zpracování teoretických poznatků o povaze seniorského cestovního ruchu analyzovat současný stav tohoto druhu cestovního ruchu ve dvou zemích - v České republice a v Ruské federaci. Za Českou republiku byly osloveny osoby ve věku nad 55 let z území Jihomoravského kraje (město Brno). V případě Ruské federace se jedná o stejnou věkově vymezenou skupinu, osloveni byli respondenti z města Čeljabinsk.

Za pomoci přehledných výšečových a sloupcových grafů jsou analyzována a interpretována dosažená zjištění, která budou představovat podklad pro následnou návrhovou část. Ta je zaměřena na návrh produktu cestovního ruchu – zájezdu, který by mohl být nabízen cestovními kancelářemi v České republice. Jeho zaměřením by byli čeští senioři, kteří by mohli z Brna cestovat do Čeljabinsku, zde by pro ně byl připraven program – poznávání zdejší kultury, památek, přírody, možnost vlastní zábavy. Součástí by byly dostupné slevy, které jsou pro cestovní ruch seniorů typické, a které jim umožňují i ve vyšším věku cestovat a užívat krás jak domácí země, tak i zahraničních států.

Na základě stanoveného hlavního cíle bakalářské práce je její analytická část primárně zaměřena na realizaci dotazníkového šetření s celkem 50 respondenty, jak bude specifikováno dále. Je zapotřebí charakterizovat povahu seniorského cestovního ruchu v České republice a v Ruské federaci. Bude tak možno poukázat, v jakých aspektech se od sebe tyto země liší, a v čem lze naopak najít příslušné shody. Veškeré vyhodnocené údaje z obou dotazníků byly zaznamenány do příslušných grafů, které byly vytvořeny v programu Microsoft Excel 2010.

3.1 Formulace výzkumného problému

Seniorský cestovní ruch představuje jednu z důležitých oblastí, jeden ze směrů, kterým se oblast turismu profiluje. Je to dáno také současnou dobou, kdy i osoby ve věku nad 55 let, označované jako senioři, mají stále dostatek fyzických sil, jsou v dobré kondici a mohou si

tedy dovolit cestovat. Tito lidé navíc mají velkou motivaci poznávat místa, která dosud neznají, neboť o tyto zážitky byli v minulosti ošizeni.

Vezme-li se v úvahu fakt, že typický zástupce seniorského cestovního ruchu je člověk v důchodu, ve věku kolem 65 let, je zřejmé, že se narodil přibližně v roce 1950 a svoje mládí a ranou dospělost prožil v době komunistického režimu. Tehdy však lidem nebylo umožněno cestovat do zahraničí, pouze na tzv. devizový příslib (devizovou doložku), což však bylo poměrně složité získat. Proto také dnešní senioři vítají možnosti, které se jim v novém tisíciletí nabízejí. Další silnou stránkou seniorského cestovního ruchu je fakt, že mohou čerpat řadu slev ze seniorské nabídky zájezdů v řadě cestovních kanceláří.

Na tuto skutečnost nelze zapomínat, neboť slevy na balíčky služeb mají senioři možnost získat v případě objednání si zájezdu u dané cestovní kanceláře. Není to tak, že by přijeli do nějakého hotelu a tato sleva jim byla nabídnuta. Takto to ve skutečnosti nefunguje. Pro cestovní kanceláře představují senioři v poslední době poměrně atraktivní skupinu klientů, proto jim také nabízejí slevy na pobyty a zájezdy. Jejich záměr je zcela jednoznačný – získat větší počet klientů, což povede ke zvýšení tržeb a jejich zisku. Nabídka slev seniorům se dá z hlediska touroperátorů považovat za formu marketingového prostředku – podpory prodeje.

Jako ukázkou možného poskytnutí slevy na pobyt či zájezd pro seniory u cestovních kanceláří lze uvést případ cestovní kanceláře Fischer (jako příklad byla tato CK vybrána zcela náhodně), která seniorům ve věku nad 55 let nabízí program Fun & Active 55+ (autorka uvádí tento balíček z důvodu, že se řadí k nejtypičtějším, které jsou v oblasti seniorského cestovního ruchu poskytovány). V rámci tohoto programu je seniorům k dispozici exkluzivní nabídka dovolených, která je pro ně připravena s partnerskou cestovní kanceláří Quality Tours. Jak je dále na webových stránkách cestovní kanceláře Fischer uváděno, senioři jako skupina klientů mají jiné požadavky na dovolenou, než je tomu u skupiny mladých klientů. To byl hlavní důvod, proč se cestovní kancelář Fischer rozhodla připravit program, který se považuje za kombinaci *„nejen cenově výhodných nabídek, ale i vybraných hotelů, jež plně splňují kritéria programu 55+.* Ta souvisí zejména s požadavky na bezproblémový pohyb v rámci samotného

*hotelu, s dostupností zdravotní péče a v neposlední řadě s kvalitou poskytovaného servisu. Služby česky/slovensky hovořícího delegáta jsou pak samozřejmostí.*⁵⁷

Program Fun & Active 55+ nabízí seniorům ve stanovené věkové skupině řadu slev a zvýhodnění, které lze charakterizovat následovně:

- doprovod pro osoby mladší ve věku do 55 let je bez příplatku (platí však jen u vybraných destinací),
- senioři mají k dispozici hotelové zázemí, které jim maximálně vyhovuje a je vstřícné k jejich potřebám a vzhledem k jejich věku,
- v každé destinaci má osoba ve věku nad 55 let výlet v rozsahu půl dne zcela zdarma (tento výlet je již zahrnut v ceně zájezdu).⁵⁸

V současnosti je tento program pro seniory zajišťován ve dvou destinacích, a to ve Španělsku a v Itálii. Je spolupracováno s konkrétními hotely, v nichž je seniorům zajištěn veškerý servis, a cena takového pobytu může vyjít levněji v řádech několika procent.

Jak dále vyplývá ze současných analýz, senioři z Evropy se „podílí na celkovém počtu delších dovolených (tj. 4 a více přenocování) přibližně 15 %. Většina těchto dovolených je realizována v rámci domovské země. Za povšimnutí jistě stojí, že zatímco mladší věkové skupiny realizují největší objem dovolených, starší věkové skupiny uskuteční o něco více dovolených v přepočtu na jednoho turistu ročně. V průměru tak evropský senior uskuteční ročně 2,1 dovolené, mladší turista pak 2 dovolené.“⁵⁹

---

⁵⁷ Speciální nabídka pro klienty ve věku 55+. *Cestovní kancelář Fischer* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.fischer.cz/dovolena-seniori>.

⁵⁸ Speciální nabídka pro klienty ve věku 55+. *Cestovní kancelář Fischer* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.fischer.cz/dovolena-seniori>.

⁵⁹ Senioři chtějí cestovat hodně, bezpečně a pohodlně. *Magazín plus: portál o tom, jak žít naplno i po padesátce* [online]. 2007 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.padesatpetplus.cz/cs/site/cestovani/po-svete/seniori_na_cestach.htm.

Na základě výše uvedeného je tedy zřejmé, že senioři se stávají stále častějším a významnějším segmentem v oboru cestovního ruchu. Jeví se tedy jako poměrně důležité analyzovat povahu seniorského cestovního ruchu a na základě toho sestavit jim speciálně na míru konkrétní zájezd do Čeljabinsku.

Přitom je však důležité se řídit následujícími skutečnostmi, které v rámci cestovního ruchu senioři poptávají a vyžadují:

- senioři mají zájem o služby ve vyšší kvalitě, za něž si také více a rádi zaplatí,
- pro seniory není problém cestovat do jednotlivých destinací i v době mimo sezónu,
- senioři nakupují zájezdy na tzv. first minute,
- senioři vyžadují důslednou formu organizace zájezdu, chtějí si užít dovolenou v klidu, bez starostí, bez stresu,
- pro seniory je také charakteristické, že častěji cestují v doprovodu dalších osob – např. s vnoučaty, s partnerem (manželem) nebo jiným doprovodem,
- služby objednávají jiným způsobem, než po Internetu,
- senioři jako segment cestovního ruchu je rizikovější, a to z důvodu častějších zdravotních obtíží a možných úrazů – toto je nutno zajistit v rámci celého zájezdu/pobytu.⁶⁰

3.2 Cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření je vymežit hlavní rozdíly a shody v seniorském cestovním ruchu v České republice a v Ruské federaci. Výzkumné šetření je koncipováno jako dotazníkové šetření, v němž má být zjištěn profil návštěvníka – cestujícího seniorského cestovního ruchu, a zároveň vyhodnotit, jaké trendy v něm v obou zemích existují. Zkoumáno je dále:

---

⁶⁰ Senioři chtějí cestovat hodně, bezpečně a pohodlně. *Magazín plus: portál o tom, jak žít naplno i po padesátce* [online]. 2007 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.padesatpetplus.cz/cs/site/cestovani/po-svete/seniori_na_cestach.htm.

- jaký typ pobytu je seniory nejvíce preferován,
- jak často senioři cestují,
- jaké druhy destinací senioři nejčastěji preferují,
- z jakých zdrojů senioři čerpají informace o zájezdu a dalších souvislostech s ním spojeným,
- s kým nejčastěji tráví dovolenou,
- jakým prostředkem nejraději na dovolenou cestují,
- jaký typ ubytovacího zařízení preferují a v jaké kategorii,
- jaký typ stravování poptávají,
- zda upřednostňují zájezd s delegátem (průvodcem), či bez něj,
- jaké typy atraktivit v dané destinaci preferují,
- jak dlouhý zájezd poptávají,
- zda je pro seniory důležité využívat různé typy slev,
- jaký objem finančních prostředků mají senioři na zájezd vyhraněný.

Následující cíle jsou vyčleněny jak pro povahu seniorského cestovního ruchu v České republice, tak i v Ruské federaci. Z odpovědí respondentů bude vytvořena důkladná analýza zjištěných údajů, jež budou pro přehlednost začleněny do grafů.

3.3 Metody získávání dat

Jako hlavní metoda bylo využito metody dotazníkové šetření, na jejímž základě mohla být získána relevantní data o povaze seniorského cestovního ruchu ve dvou zemích. Za tímto účelem byl realizován autorkou práce vlastní výzkum. Data prostřednictvím dotazníků byla sesbírána částečně elektronickou formou, ale především na základě osobního dotazování, kdy byli senioři jak ve městě Brně, tak ve městě Čeljabinsk osloveni osobně, byl jim dotazník k vyplnění předán a po týdnu si jej autorka bakalářské práce vyzvedla (jednotlivé respondenty si autorka vybírala náhodně, dle vlastních možností). Nejedná se o statistický výzkum, ani nemá statistickou strukturu. Celkem bylo osloveno 68 respondentů, získány byly nakonec

dotazníky od 50 respondentů (25 seniorů z České republiky a 25 seniorů z Ruské federace). Návratnost dotazníků činila 73,5 %.

Dotazník byl vyhotoven ve dvou jazykových mutacích. Česká verze dotazníku byla určena pro respondenty z Jihomoravského kraje (Brno). Ruská mutace dotazníkové metody byla administrována seniorům z Čeljabinské oblasti (Čeljabinsk). Obě verze dotazníků jsou téměř shodné, kromě otázky č. 4 a č. 12. Dotazník obsahoval celkem 20 otázek. Otázky byly sestaveny jako uzavřené a polouzavřené. Respondent měl u každé z otázek na výběr jednu odpověď, kterou měl zaškrtnout. U některých otázek (č. 3, č. 5, č. 12, č. 13) mohl respondent zaškrtnout i více odpovědí.

Dotazník měl následující strukturu (přesné znění dotazníků lze nalézt v Příloze č. 1 a v Příloze č. 2):

1. Jaké je vaše pohlaví?
2. Jak často cestujete?
3. Jaký typ zájezdu preferujete?
4. Kam nejraději cestujete?
5. Kde zjišťujete informace o zájezdu, cílových místech, exkurzích, prohlídkách atd.
6. S kým nejčastěji trávíte dovolenu?
7. Jaký typ dopravních prostředku preferujete?
8. Jaký typ ubytovacího zařízení preferujete nejvíc?
9. Jakou třídu ubytovacího zařízení upřednostňujete dle počtů hvězdiček?
10. Jaký typ stravy preferujete nejvíc?
11. Jsou pro vás podmínkou zájezdy s průvodcem?
12. Navštěvovali jste některé z památek UNESCO (v ČR a v zahraničí)?
13. Jaký typ aktivit preferujete nejvíc v destinaci cestovního ruchu?
14. Jak dlouho obvykle trvá Váš zájezd?

15. Využíváte různé slevy a akce při nákupu zájezdu (například slevy «55+» atd.)?
16. Kolik finančních prostředků jste připraveni utratit ročně za dovolenou?
17. Z jakých zdrojů hradíte náklady na dovolenou?
18. Jaký je Váš věk?
19. Jaké je Vaše zaměstnání?
20. Kam (do jakého státu, města) byste chtěli jet? A jaká je Vaše nejoblíbenější destinace?

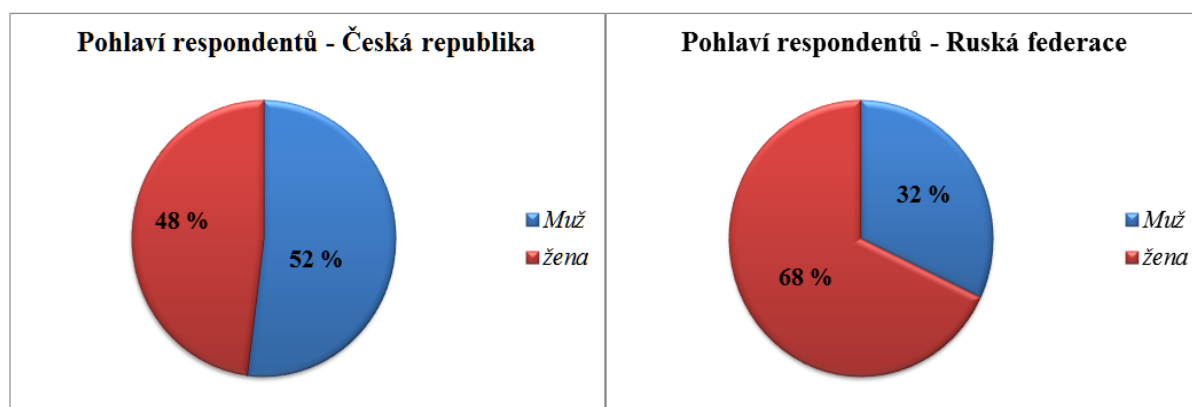
3.4 Výsledky dotazníkového šetření a jejich interpretace

Následující text je věnován vyhodnocení získaných údajů o povaze seniorského cestovního ruchu v České republice a v Ruské federaci. Nejdříve je za pomoci tří otázek popsána struktura souboru respondentů, teprve poté došlo k analýze cestovního ruchu. Charakteristika respondentského souboru byla definována díky otázkám č. 1, č. 18 a č. 19, které zjišťovaly následující proměnné: pohlaví, věk a sociální status respondenta.

Charakteristika souboru respondentů

Otázka č. 1 zjišťovala podíl respondentů dle pohlaví – zda se jednalo o muže, nebo o ženu. Jak je patrné z grafu č. 1, rozložení mužů a žen bylo v případě oslovených českých seniorů rovnoměrnější, než u osob oslovených v Ruské federaci (viz graf č. 1).

Graf č. 1: Pohlaví oslovených respondentů

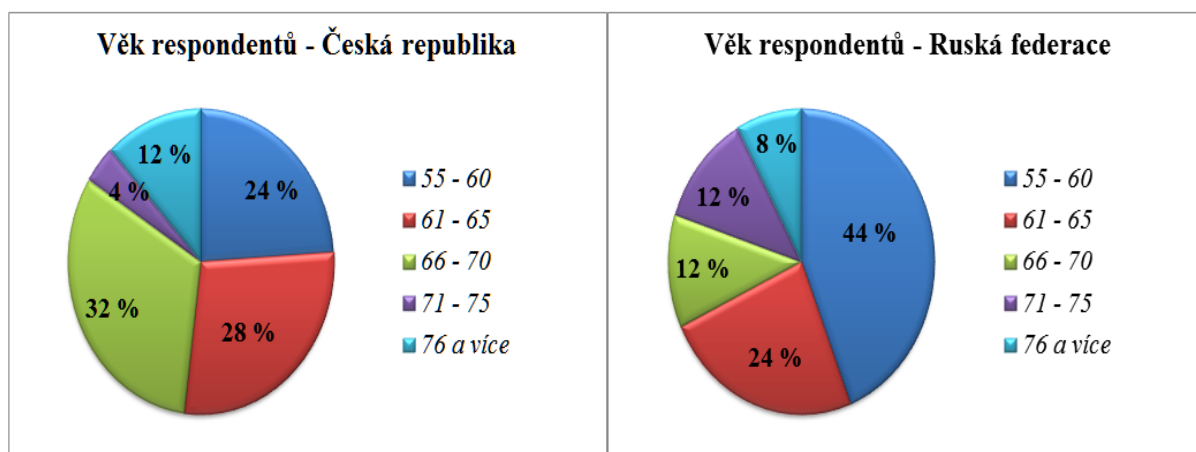

Zdroj: vlastní zpracování

Dle grafu č. 1 je patrné, že v České republice bylo osloveno celkem 48 % žen a 52 % mužů. Naproti tomu v Ruské federaci se podařilo oslovit 68 % žen a 32 % mužů, což je výrazně odlišné od respondentů v České republice. Tato skutečnost může mít dále výrazný vliv na dosažené výsledky v dalších otázkách.

Za pomoci otázky č. 18 byl zjišťován věk oslovených respondentů, přičemž se předpokládá minimální věk respondenta 55 let, což zároveň pokládá vymezení respondentů s označením seniora. Pro toto dotazníkové šetření se respondentem chápe osoba ve věku nad 55 let. Řada autorů s tímto názorem souhlasí. Jak je patrné z grafu č. 2, rozložení respondentů z hlediska věku je opět odlišné pro seniory z České republiky a z Ruské federace, přičemž pro ruské seniory je patrný nižší věk.

Graf č. 2: Věk oslovených respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

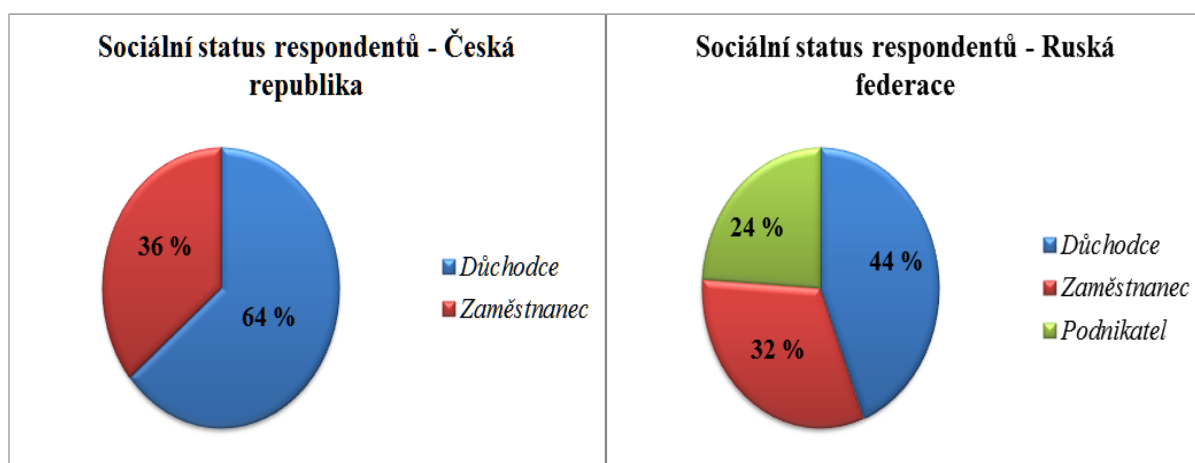
Z grafu uvedeného výše je na první pohled patrné, že pro respondenty z Ruské federace je charakteristický nejčastější věk v rozmezí 55 až 60 let (44 %). Naproti tomu v České republice byli nejvíce osloveni senioři ve věku 66 až 70 let. Pro české respondenty je také charakteristický rovnoměrnější podíl v jednotlivých věkových skupinách: je zde celkem 24 % osob ve věku 55 až 60 let, ve věku 61 až 70 let 28 %, přičemž nejméně jich bylo osloveno těch, kterým je 71 až 75 let (4 %).

V případě respondentů z Ruské federace je druhou, nejčastěji zastoupenou věkovou skupinou 61-65 let (24 %). Lze tedy hovořit o tom, že respondentů z Ruska je ve věku 55 až 65 let celkem 68 %, zatímco z České republiky pouze 52 %. U ruských seniorů je nejméně zastoupeno věkové rozmezí 76 let a více (8 %). Takto staří respondenti však jsou v případě České republiky zastoupeni v rozsahu 12 %.

Třetí a poslední otázkou, která byla využita pro zpracování charakteristiky souboru respondentů, byla otázka č. 19. Jejím prostřednictvím bylo možno vymezit sociální status oslovených respondentů. Vyhodnocené údaje jsou začleněny v grafu č. 3.

Graf č. 3: Sociální status respondentů

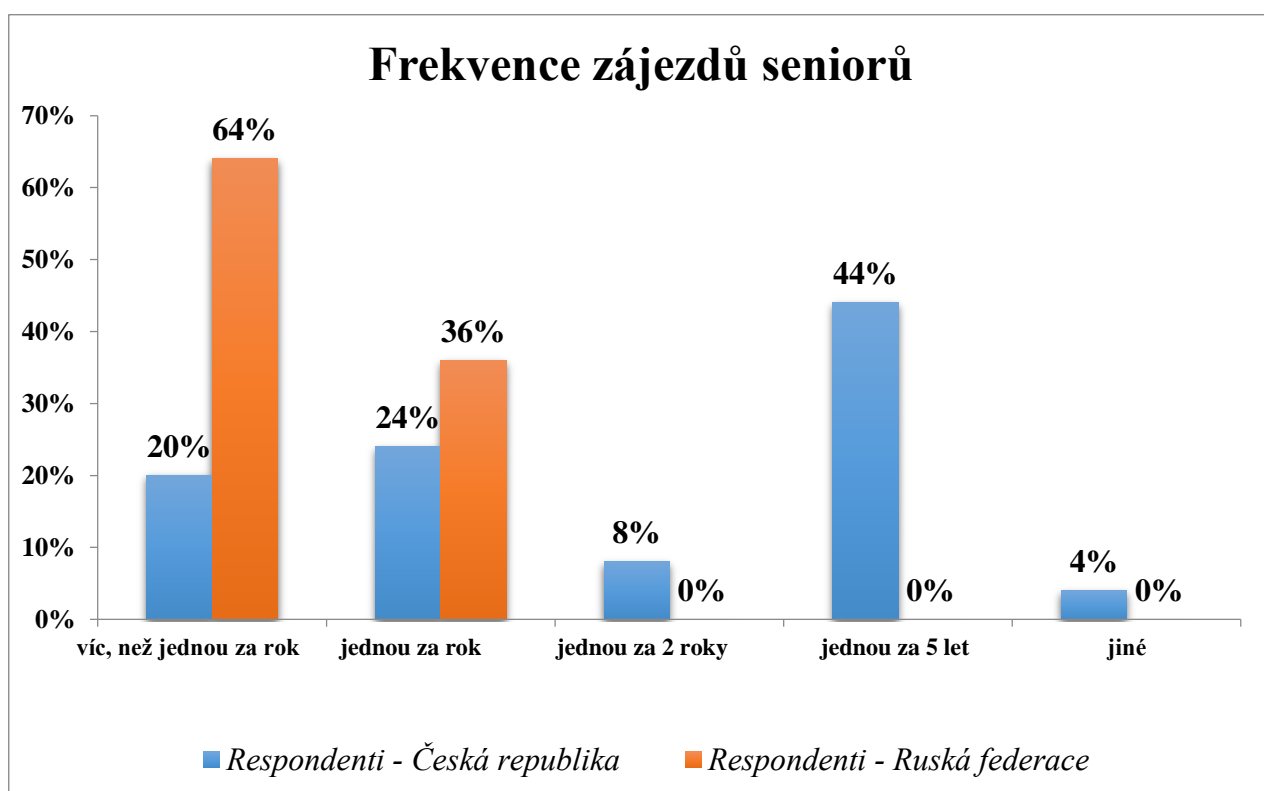
Zdroj: vlastní zpracování

Podle grafu č. 3 je zřejmé, že jak v České republice, tak i v Ruské federaci byly nejčastěji osloveni seniori – důchodci. Jejich zastoupení je však vyšší právě v České republice – ve výzkumném souboru tvoří celkem 64 %. Dalších 36 % jsou zaměstnanci. Naproti tomu u seniorů, kteří byli osloveni v Rusku je situace odlišná. Zde je zastoupeno 44 % důchodců, 32 % zaměstnanců a 24 % podnikatelů. V případě České republiky nebyl zaznamenán ani jeden podnikající senior, pouze důchodci a zaměstnanci.

Charakteristiky seniorského cestovního ruchu – frekvence, druh pobytů

Následující grafy č. 4 a č. 5 se věnují základním charakteristikám seniorského cestovního ruchu. Je zjišťováno, jak často senioři cestují a jaké druhy pobytů jsou z jejich strany preferovány. Jak je patrné z následujícího grafu č. 4, jsou zde opět rozdíly mezi seniory v České republice a v Ruské federaci. Zatímco čeští respondenti nejčastěji cestují jednou za 5 let, v případě respondentů z Ruské federace ke to více než jednou za rok.

Graf č. 4: Frekvence zájezdů seniorů

Zdroj: vlastní zpracování

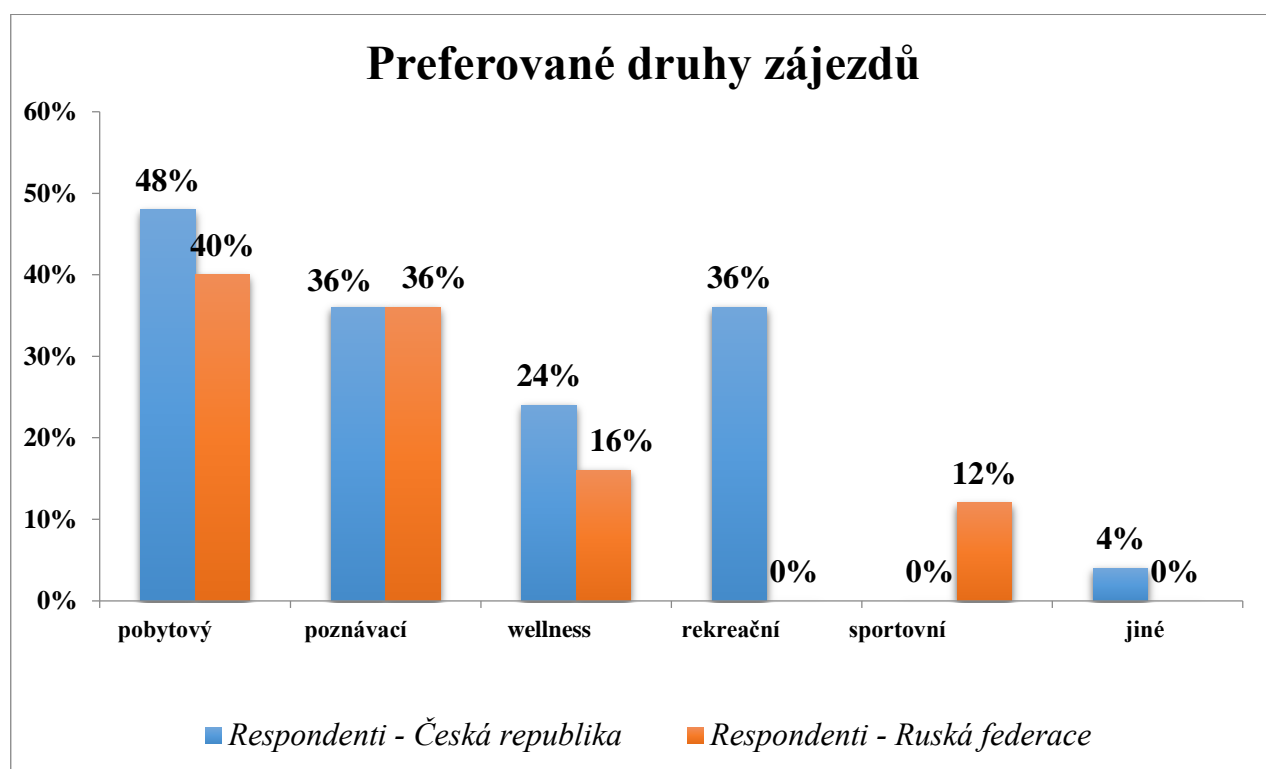
Podle grafu č. 4 nejčastěji ruští senioři jezdí na dovolenou vícekrát, než jednou za rok (64 %), dalších 34 % jednou za rok. Lze tak vyvodit, že všech 25 seniorů z Ruské federace alespoň jednou za rok si dopřeje dovolenou či pobyt v tuzemsku, či v zahraničí.

V případě českých turistů je však situace odlišná. Pouze 20 % z nich cestuje vícekrát, než jednou ročně a dalších 24 % jednou za rok. Jedná se tedy o celkem 44 % všech oslovených

respondentů. V tomto lze vidět hlavní rozdíl oproti seniorům z Ruska, kdy všichni oslovení respondenti alespoň jednou za rok cestují, zatímco v České republice je to necelá polovina respondentů. Čeští senioři jsou charakterističtí v tom, že jich největší část cestuje jednou za pět let. Celkem se tak vyslovilo 44 % z nich. Jedná se o stejný počet, jako seniorů z Ruska, kteří cestují vícekrát než jednou za rok.

Za pomoci grafu č. 5 je možno znázornit, že jak u českých, tak i u ruských seniorů je nejvíce preferován pobyt zájezd pobytový, který je dále následován zájezdem poznávacím. V tomto případě nejsou rozdíly mezi oběma skupinami seniorů tak markantní, jako v případě předcházející otázky č. 2.

Graf č. 5: Preferované druhy zájezdů

Zdroj: vlastní zpracování

Přestože obě skupiny seniorů poptávají nejčastěji stejný typ zájezdů – pobytový, jejich podíly v odpovědích jsou různorodé. Bylo zjištěno, že celkem 48 % všech českých seniorů preferuje zájezd pobytový, dalších 36 % zájezd poznávací a rekreační. Poměrně velký zájem je také o wellness pobyt. Jedná se de facto o takový boom v cestovním ruchu, kdy mohou senioři

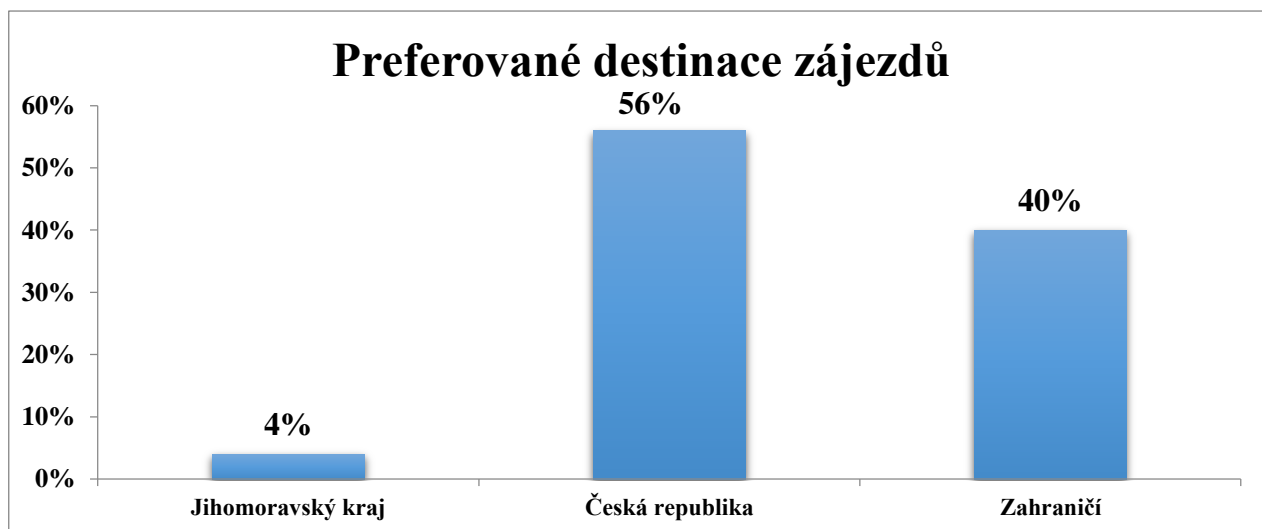
využít možnosti absolvování lázeňských a wellness procedur. Obecně se wellness cestovní ruch řadí do oblasti zdravotnického cestovního ruchu, který je vzhledem ke zdravotním obtížím seniorů ve vyšším věku vhodnou alternativou.

Jak je také z grafu č. 5 patrné, celkem 40 % ruských seniorů má zájem o pobytový zájezd, což je následováno celkem 36 % ruských respondentů preferující poznávací zájezd. Jejich preference wellness zájezdů je nižší, než je tomu v případě občanů z České republiky (16 %). Zmínit je však nutno také preference sportovního zájezdu – udává celkem 12 % ruských seniorů, zatímco z českých turistů takto neodpověděl ani jeden.

Oblíbené destinace seniorů

Prostřednictvím otázky č. 4 byla respondentům položena otázka na to, kam nejraději cestují. V tomto případě je zapotřebí rozlišit celkem dva grafy – č. 6 a č. 7, z nichž je patrné, že čeští senioři nejraději cestují po České republice, naproti tomu ruští senioři do zahraničí.

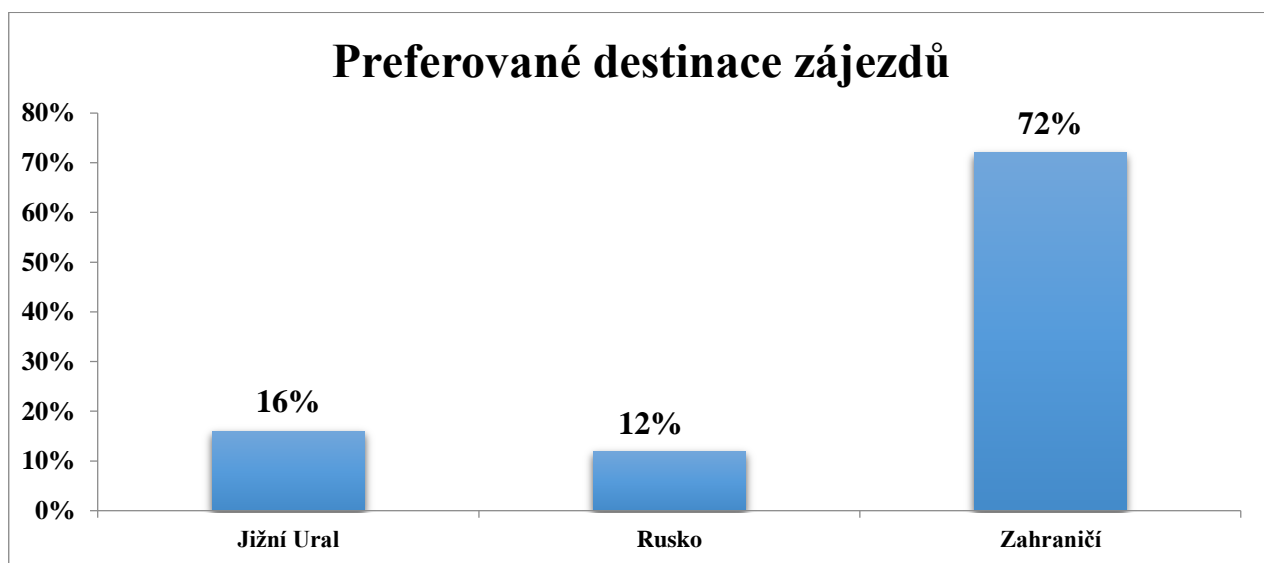
Graf č. 6: Preferované destinace zájezdů českých seniorů

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 6 je zřetelné, že celkem 56 % českých seniorů nejraději cestuje po České republice, dalších 40 % také do zahraničí. Pouze 4 % zvolila možnost pouze Jihomoravského kraje.

Graf č. 7: Preferované destinace zájezdů ruských seniorů

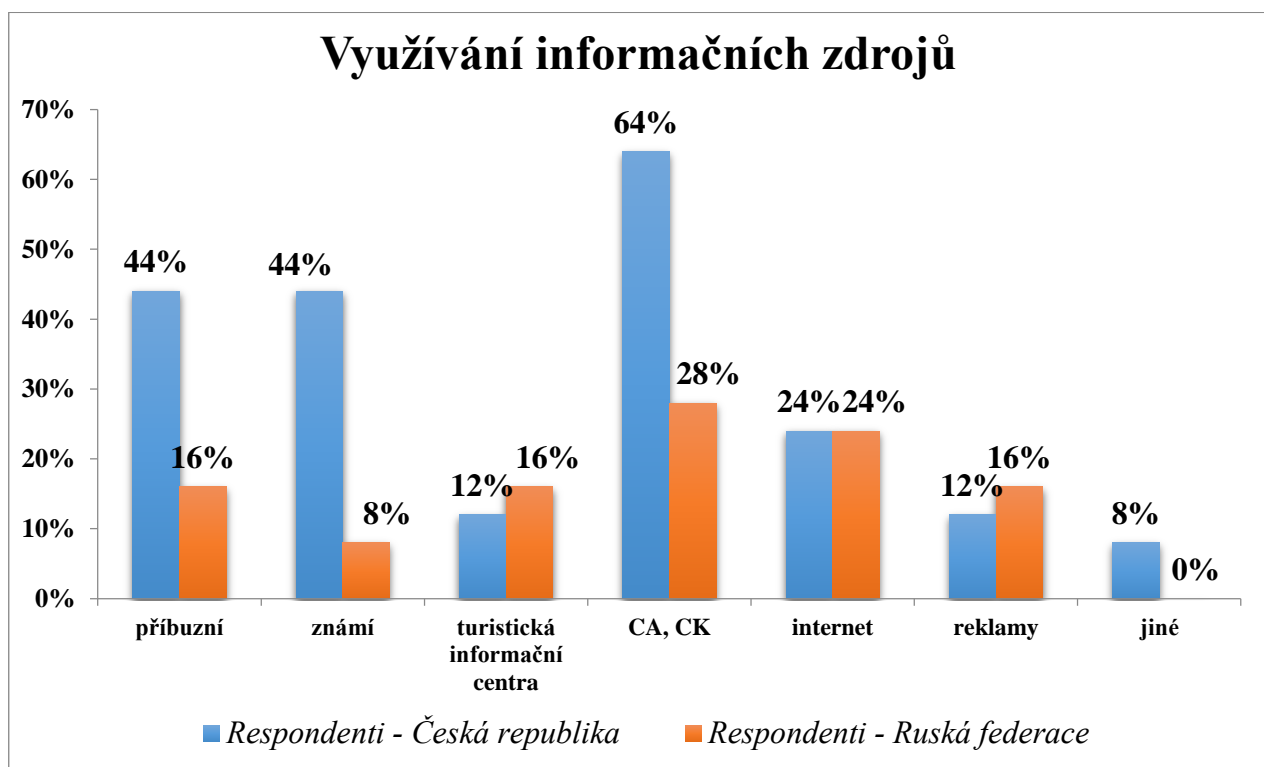
Zdroj: vlastní zpracování

Na rozdíl od českých seniorů ti ruští nejraději cestují do zahraničí. Tuto odpověď zvolilo celkem 72 % respondentů (na rozdíl od 40 % českých turistů vyššího věku). Pouze dalších 16 % uvedlo, že rádo cestuje po Jižním Uralu (ekvivalentně k Jihomoravskému kraji) nebo po celém Rusku (12 % - ekvivalentně k celé České republice).

Zjišťování informací o zájezdech, cílových místech, exkurzích, prohlídkách atp.

Prostřednictvím otázky č. 5 byli respondenti dotazováni, z jakých zdrojů nejčastěji čerpají při zjišťování informací o zájezdech, cílových místech, o exkurzích, prohlídkách apod. V tomto případě mohli senioři označit více odpovědí, než jenom jednu. Jak je patrné z grafu č. 8, rozdíl se i tentokrát nacházejí mezi českými a ruskými seniory, neboť ze strany ruských seniorů jsou jednotlivé typy zdrojů využívány rovnoměrněji, než je tomu u českých seniorů, kteří jednoznačně preferují zdroj cestovních kanceláří a cestovních agentur, zatímco v případě ruských turistů jsou to sice také cestovní agentury a kanceláře, ale dále také internet (viz graf č. 8).

Graf č. 8: Využívané informační zdroje o zájezdech, cílových místech atp.

Legenda: CA – cestovní agentura, CK – cestovní kancelář

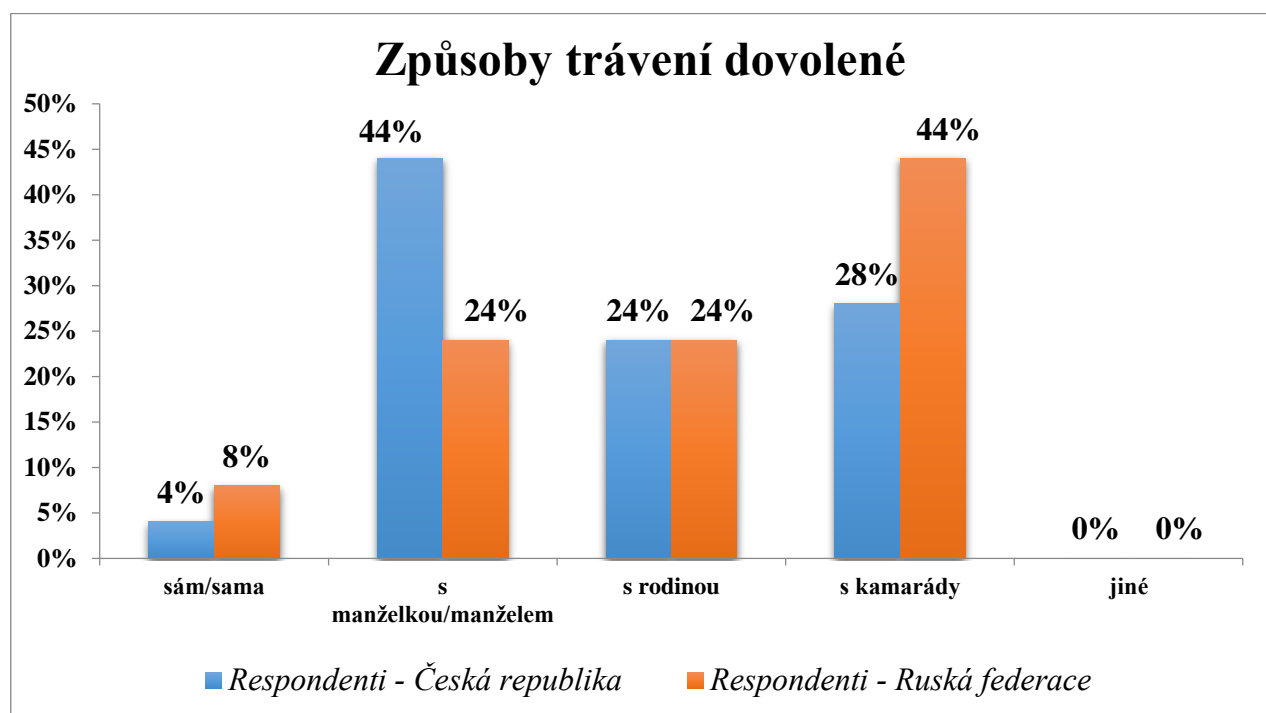
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 8 uvedeného výše je patrné, že v případě českých turistů jsou nejčastěji využívanými zdroji cestovní agentury a cestovní kanceláře (ty jednoznačně dominují, neboť je označuje celkem 64 % všech respondentů). Dále jsou to také příbuzní a známí, které označilo celkem 44 % českých turistů. V případě ruských respondentů je sice označován jako hlavní zdroj také cestovní agentura a cestovní kancelář, tu však uvedlo jen 28 % všech respondentů z Ruské federace. K dalšímu významnému zdroji se řadí internet (24 %), příbuzní (16 %), reklamy a turistická informační centra (16 %). Známé jako důležitého informačního zdroje využívá pouze 8 % ruských seniorů, zatímco v České republice je to 44 % všech oslovených seniorů. 2 respondenti z České republiky uvedli také zdroj Klubu důchodců (8 %). Ruští respondenti neuváděli žádný jiný informační zdroj.

Způsoby trávení dovolené

Za pomoci otázky č. 6 bylo zjišťováno, s kým respondenti nejčastěji tráví svou dovolenou. Měli přitom možnost vybrat si z nabídky celkem pěti odpovědí. Zatímco čeští respondenti nejčastěji uváděli, že dovolenou tráví s manželkou nebo s manželem, v případě ruských seniorů se nejčastěji jednalo o kamarády, jak je patrné z grafu č. 9.

Graf č. 9: Způsoby trávení dovolené

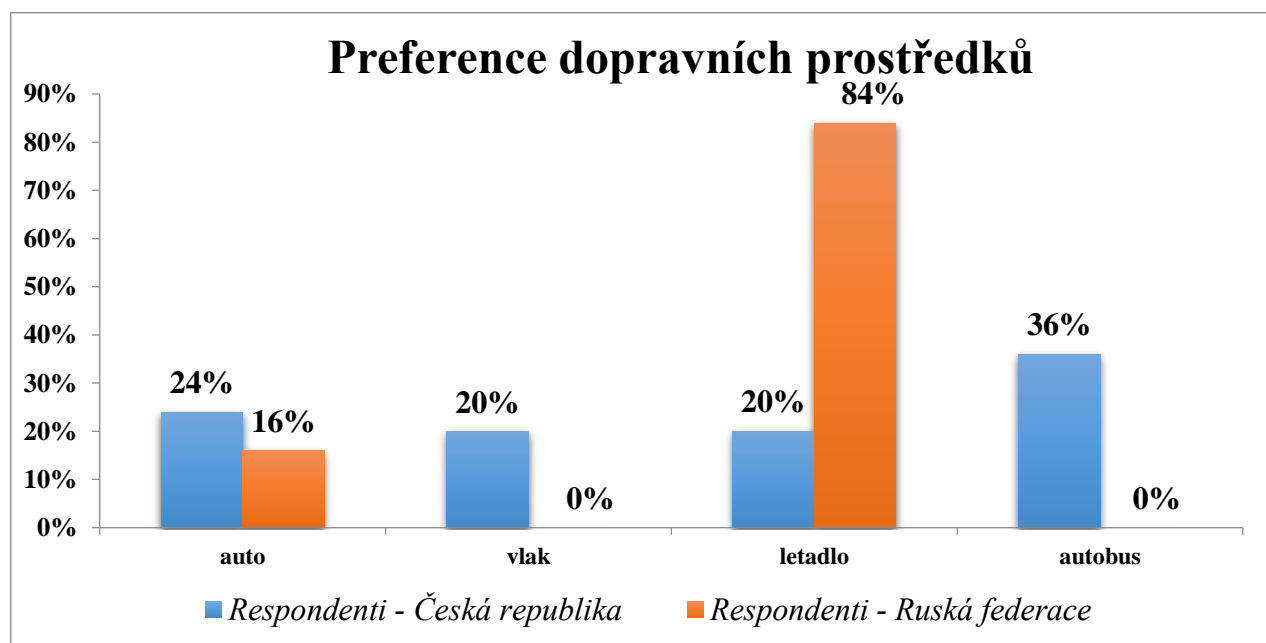
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 9 jednoznačně vyplývá, že celkem 44 % českých seniorů nejčastěji na dovolenou jezdí s manželkou nebo manželem. K dalším osobám se řadí také kamarádi (28 %), rodina (24 %), příp. jezdí sami (pouze 4 %). Je zřejmé, že ruští senioři jen v malé míře jezdí na dovolenou sami (8 %), nicméně je těchto respondentů o něco více, než je tomu u českých seniorů. Další rozdíly lze spatřovat v tom, že nejčastěji si na dovolené užívají a relaxují s kamarády (celkem 44 % ruských respondentů, zatímco u českých seniorů je to pouze 28 %). Naproti tomu dovolenou tráví ruští senioři ve shodné míře jak s manželkou či s manželem, tak s rodinou (24 %). Je tedy patrné, že zatímco pro české seniory je charakteristická dovolená s partnerem, ruští senioři využívají jako doprovod svých kamarádů.

Preference dopravního prostředku na dovolenou

Dalším důležitým zjištěním bylo preferování určitého dopravního prostředku využívaného na dovolenou. Je z grafu č. 10 níže zřejmé, že ruští senioři preferují především letadlo a ostatní druhy dopravních prostředků využívají znatelně méně. Naproti tomu pro české senioři je charakteristické rovnoměrnější využívání jednotlivých druhů dopravy. Nejčastějším je autobus.

Graf č. 10: Preference dopravního prostředku na dovolenou

Zdroj: vlastní zpracování

Nejznatelnější rozdíly mezi českými a ruskými senioři jsou právě v případě preferování jednotlivých způsobů dopravy na dovolenou. Téměř jednoznačně ruští senioři využívají pro své cesty na dovolenou či na rekreaci letadlo. Uvedlo tak celkem 84 % všech ruských respondentů. Naproti tomu jenom 16 % ruských turistů využije osobního automobilu. Jiný dopravní prostředek nepreferují. Tyto zjištěné odpovědi do jisté míry souvisejí s tím, že více než 70 % turistů z Ruské federace cestuje do zahraničí, do vzdálených destinací, k čemuž je nutné využít letadlo. Mimo jiné to však poukazuje i na to, že v případě cestování po Ruské federaci je nutné tohoto dopravního prostředku využívat, a to z důvodu, že tato země je z hlediska svého území značně rozsáhlá a zahrnuje jak evropskou, tak i asijskou část.

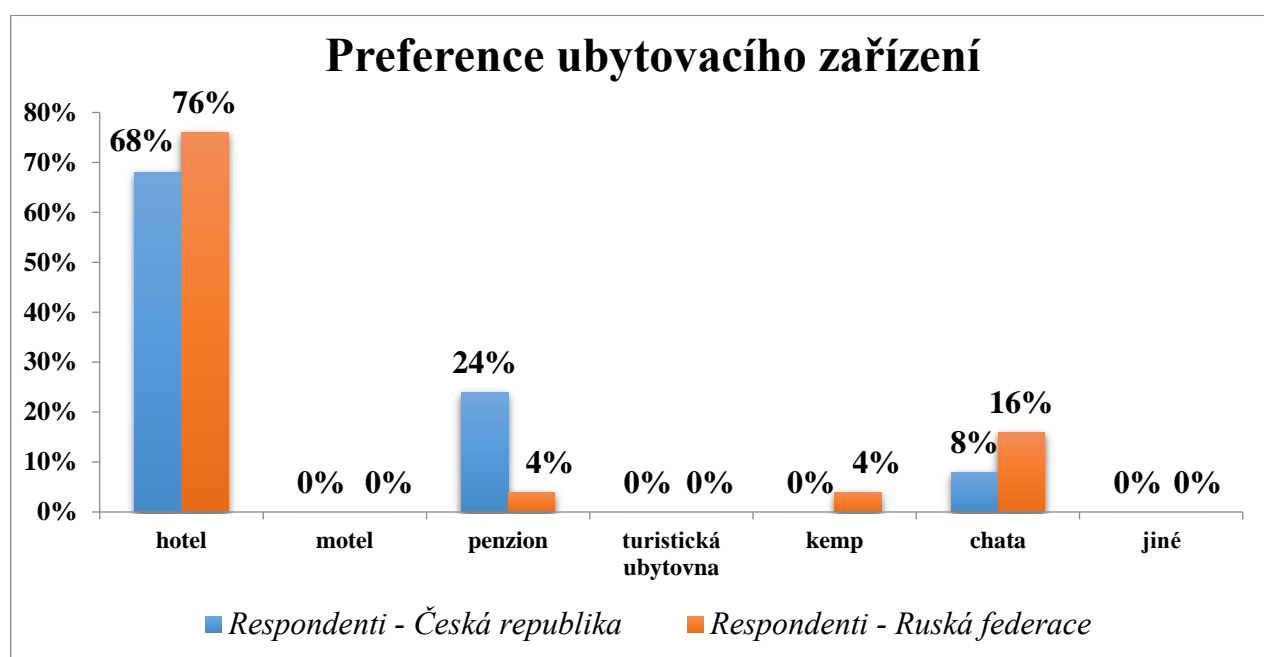

Co se týče českých turistů, zde je situace zcela jiná, odpovědi poukazující na preferenci jednotlivých dopravních prostředků na dovolenou jsou vyrovnanější. Ačkoliv nejčastější odpovědí je autobus (36 %), preferovány jsou také ve vyšší míře i další dopravní prostředky: auto (24 %) a shodně vlak a letadlo (20 %). Z těchto výsledků lze poukázat na to, že čeští senioři nejčastěji cestují do destinací autobusem. Vzhledem k poměrně vzdálenému Rusku však bude nutno využít letadla.

Preference ubytovacího zařízení

Prostřednictvím otázky č. 8 bylo zjišťováno, jaký typ ubytovacího zařízení je preferován oběma typy turistů. Výsledky jsou začleněny do grafu č. 11.

Graf č. 11: Preference ubytovacího zařízení

Zdroj: vlastní zpracování

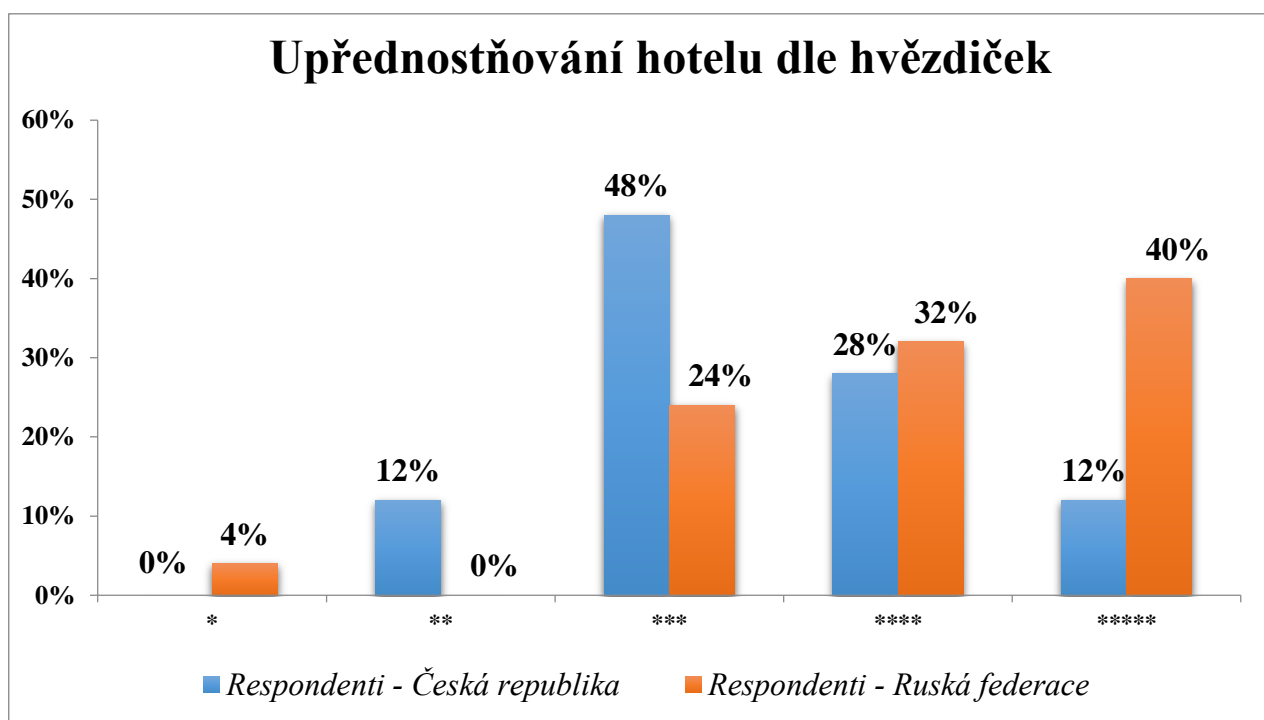
Graf č. 11 jednoznačně poukazuje, že v případě preferování určitého typu ubytovacího zařízení se nachází mezi českými a ruskými seniory víceméně shoda. Obě skupiny respondentů nejvíce preferují hotel – v případě turistů z České republiky je to 68 %, v případě seniorů z Ruské federace o něco více – 76 %. Dále pak ruští senioři více preferují chatu

(16 %) oproti českým turistům (8 %). Na druhé straně čeští turisté mají ve značné míře oblíbený také penzion (24 %), oproti ruským seniorům (4 %). Na základě zjištěných údajů se však jeví jako nejvhodnější zajistit ubytování pro české turisty při vytváření nového zájezdu do Čeljabinské oblasti v hotelu.

Upřednostňování třídy ubytovacího zařízení

Jak vyplynulo z předcházející otázky č. 8, většina oslovených turistů preferuje hotel. Následovně tak bylo autorkou bakalářské práce zjišťováno, jakou třídu hotelu dle získaných hvězdiček obě skupiny respondentů upřednostňují. To je důležité i s ohledem na to, v jakém typu hotelu zařídit ubytování v rámci zájezdu do Čeljabinsku. Zatímco čeští turisté upřednostňují ubytování ve tříhvězdičkovém hotelu, ruští seniori v hotelu pětihvězdičkovém, jak je patrné z grafu č. 12.

Graf č. 12: Upřednostňování třídy ubytování dle hvězdiček

Zdroj: vlastní zpracování

Ačkoliv bylo v rámci předcházející otázky č. 8 poukázáno na to, že jak čeští, tak ruští seniori preferují hotel jako ubytovací zařízení při zajišťování dovolené, jsou jimi upřednostňovány

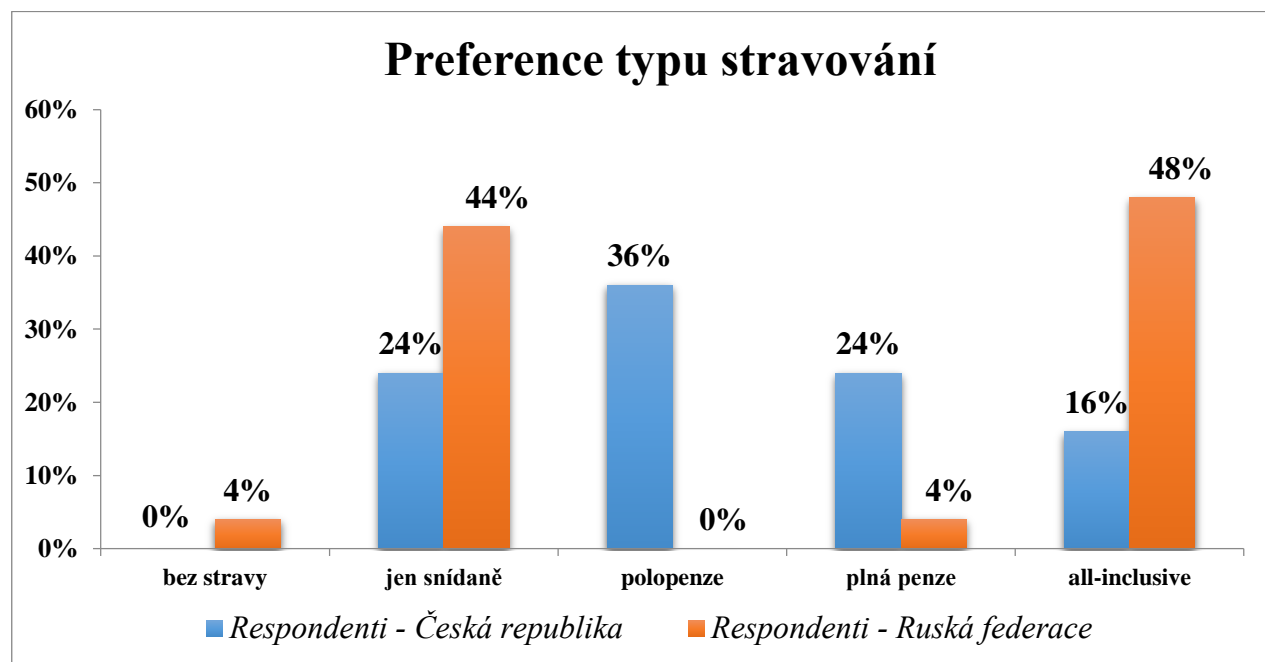
jiné třídy – kategorie hotelů. To vyplynulo také z výše uvedeného grafu č. 12. Čeští senioři jednoznačně upřednostňují tříhvězdičkové hotely (48 %). V menší míře také čtyřhvězdičkové (28 %), pětihvězdičkové nebo dvouhvězdičkové (12 %). Naproti tomu se zjistilo, že celkem 40 % ruských seniorů upřednostňuje hotely pětihvězdičkové, dále čtyřhvězdičkové (32 %) a tříhvězdičkové (24 %). Pouze 4 % ruských turistů ve vyšším věku upřednostní málo komfortní hotel (jedno- či dvouhvězdičkový) na rozdíl do 12 % českých seniorů.

Z dosažených zjištění je patrné, že ruští senioři oproti seniorům z České republiky upřednostňují větší komfort a luxus. Je však třeba myslet na to, že při navrhování zájezdu do Čeljabinsku bude nejvhodnější zajistit pro české seniory ubytování ve tříhvězdičkovém hotelu.

Preference typu stravy na dovolené

Za pomoci otázky č. 10 bylo zjišťováno, jaký druh stravování preferují obě skupiny respondentů na dovolené. Jak je zřejmé z grafu č. 13, čeští turisté preferují polopenzi, naproti tomu ruští senioři all-inclusive.

Graf č. 13: Preference druhu stravování na dovolené

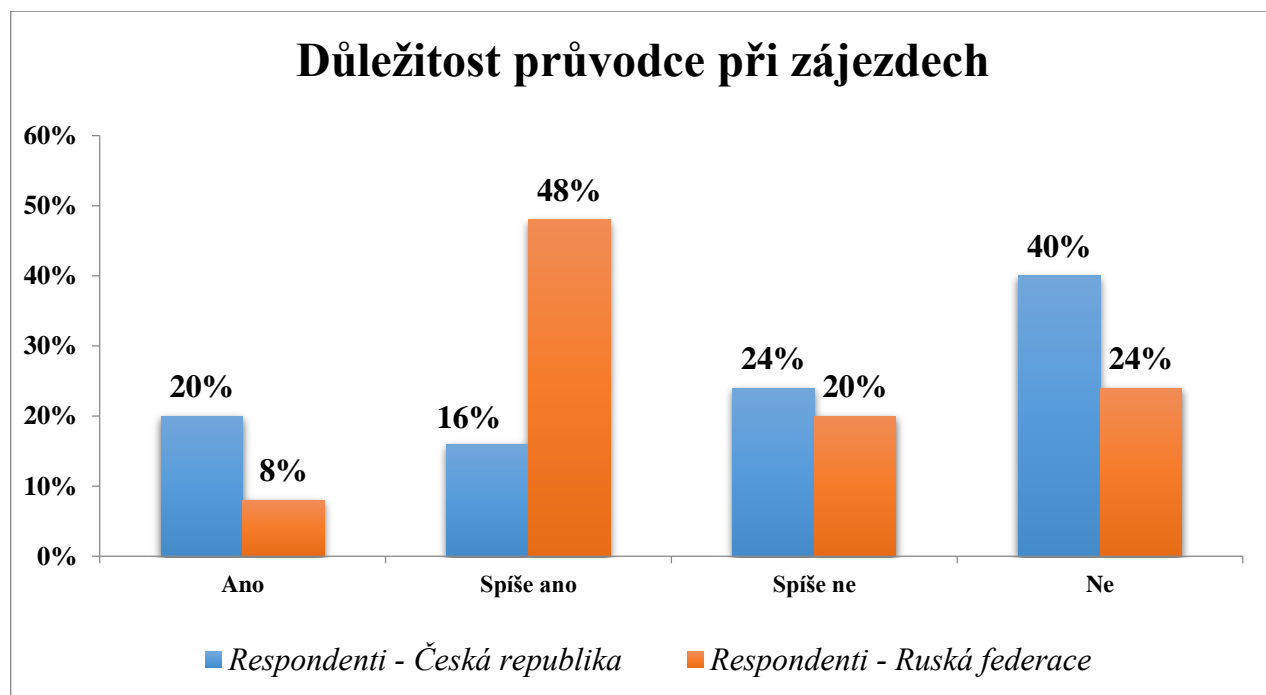
Zdroj: vlastní zpracování

Dle grafu č. 13 je patrné, že čeští senioři preferují nejvíce polopenzi (36 %) a shodně plnou penzi nebo jenom snídani (24 %). Nejmenší počet českých turistů preferuje all-inclusive, a to 16 %. Je znatelné, že naproti tomu největší počet respondentů z Ruské federace preferuje právě all-inclusive (48 %) a jenom snídani (44 %).

Průvodce jako podmínka pro uskutečnění zájezdu

Prostřednictvím otázky č. 11 bylo zjišťováno, zda je pro seniory podmínkou zájezd s průvodcem. I v tomto případě jsou patrné rozdíly mezi českými a ruskými turisty, což je zřejmé z následujícího grafu č. 14.

Graf č. 14: Průvodce jako podmínka zájezdu

Zdroj: vlastní zpracování

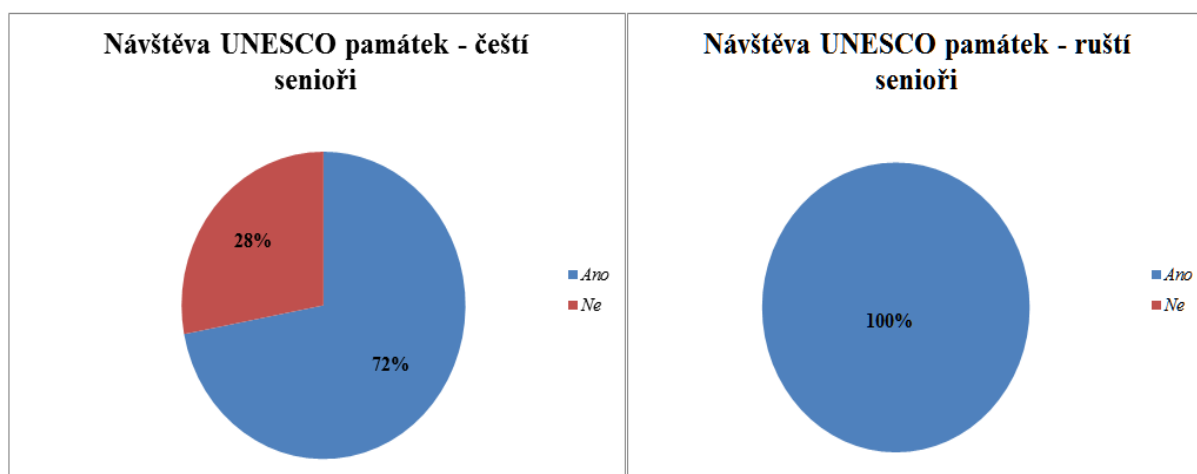
Dle zjištěných údajů je možno hovořit o tom, že pro celkem 64 % respondentů z České republiky není průvodce pro zájezdy důležitý, naopak jako podmínku jej uvádí 36 % českých seniorů. Naproti tomu u turistů z Ruské federace byly zjištěny zcela opačné výsledky – 56 % ruských seniorů uvádí, že průvodce je pro ně důležitou podmínkou k uskutečnění zájezdu, naproti tomu 44 % jej nepotřebuje.

Ačkoliv je zřejmé, že průvodce není pro české seniory důležitý pro to, když si vybírají určitou dovolenou, bylo by vhodné při návrhu nového zájezdu do Čeljabinsku jeho služeb alespoň částečně využít. Zájezd bude koncipován jako pobytově-poznávací, přičemž průvodce by českým seniorům byl k dispozici jen po určitou část dne, a to v době, kdy by součástí zájezdu bylo poznávání památek ve městě Čeljabinsk.

Návštěva památek UNESCO

Prostřednictvím otázky č. 12 bylo možno zjistit, zda čeští a ruští senioři navštěvují památky, které jsou zapsány na seznam kulturního dědictví UNESCO (v Rusku, v České republice a v zahraničí). Jak je patrné z grafu č. 15, všichni ruští senioři tak činí, v případě českých seniorů je situace odlišná.

Graf č. 15: Návštěva UNESCO památek

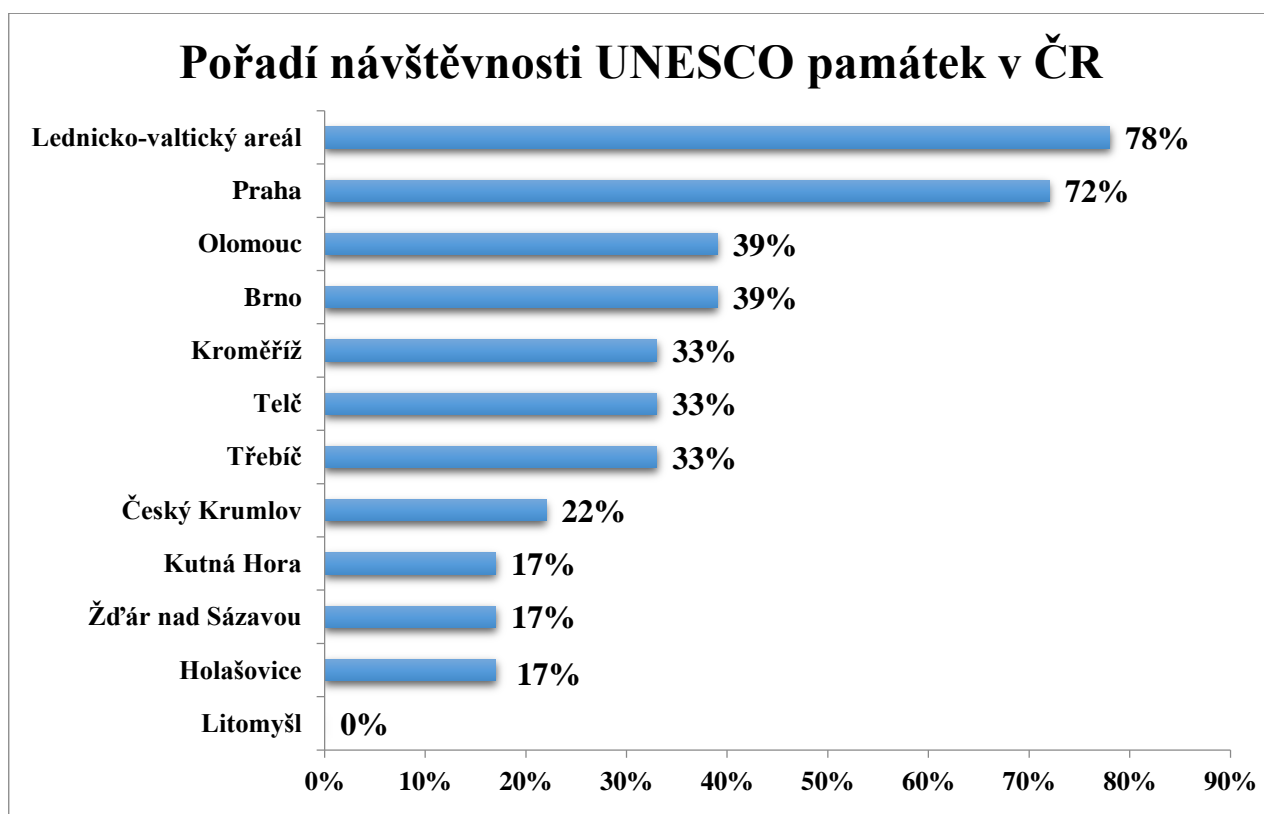

Zdroj: vlastní zpracování

Jak uvádí graf č. 15, zatímco UNESCO památky navštěvuje celkem 100 % ruských seniorů (tedy všichni), u seniorů z České republiky je to tak, že jich 72 % tyto památky navštěvuje, dalších 28 % tak nečiní. U českých respondentů se však ještě autorka bakalářské práce zaměřila na zjištění, jaké památky UNESCO, které se v České republice nacházejí, jsou ze strany jednotlivých českých respondentů nejnavštěvovanější.

V tomto případě bylo vycházeno ze základny 18 respondentů, kteří uvedli, že památky UNESCO již někdy navštívili. Graf č. 16 prezentuje z jejich strany uváděnou návštěvnost vybraných UNESCO památek. Jak je patrné, nejnavštěvovanější je Praha – historické centrum a Lednicko-valtický areál.

Graf č. 16: Pořadí nejnavštěvovanějších UNESCO památek v České republice

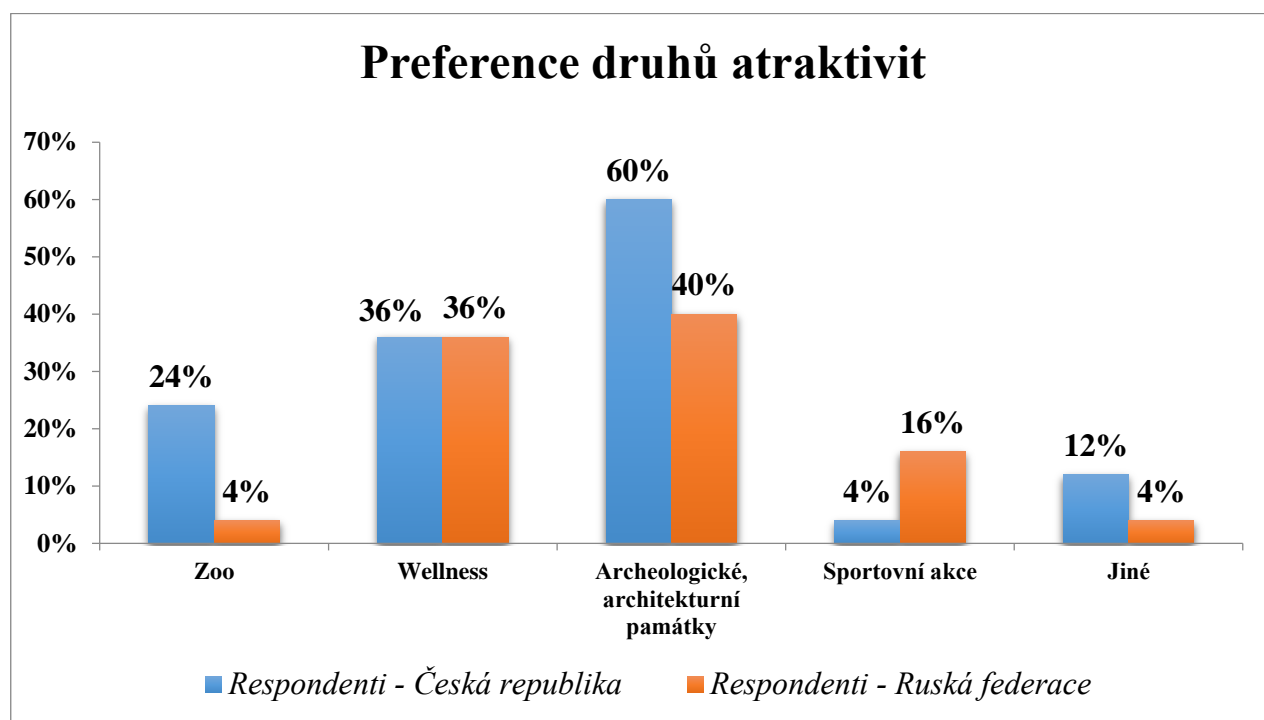
Zdroj: vlastní zpracování

Jak poukazuje graf č. 11, nejnavštěvovanější UNESCO památkou v České republice je z hlediska dotazovaných respondentů Lednicko-valtický areál (78 %), následovaný Prahou a jeho historickým centrem (72 %). V daleko menší míře čeští respondenti navštěvovali Olomouc (Sloup Nejsvětější Trojice), Brno (Vila Tugendhat) – 39 % a Kroměříž (Zahrady a kroměřížský zámek), Telč a Třebíč – 33 % respondentů. Naopak ani jeden z respondentů nenavštívil zámek a zámecký areál v Litomyšli a jen 17 % z nich památky v Kutné Hoře, ve Žďáru nad Sázavou a v Hološovicích.

Preference druhů atraktivit v destinaci cestovního ruchu

Za pomoci otázky č. 13 bylo zjišťováno, jaké druhy atraktivit oslovení senioři preferují v destinaci cestovního ruchu, přičemž jim bylo umožněno označit více odpovědí. Jak vyplývá z grafu č. 17, senioři z České republiky i Ruské federace archeologické a architektonické památky spolu s wellness. Níže jsou uvedeny podrobné údaje.

Graf č. 17: Preference druhů atraktivit v destinaci cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování

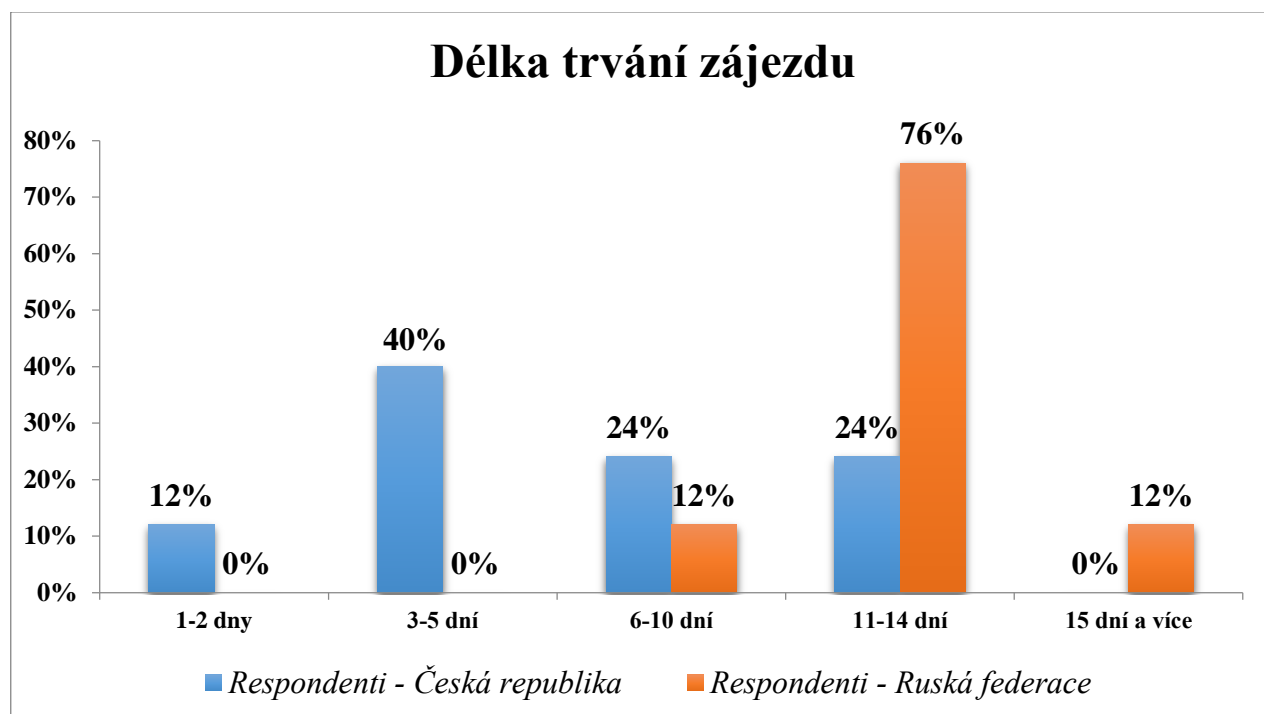
Graf č. 17 názorně poukazuje na to, že jak čeští, tak ruští senioři nejvíce preferují v dané destinaci cestovního ruchu archeologické a architektonické památky – rozdíly lze najít pouze v počtu respondentů, kteří tak uvádějí. Zatímco v případě Čechů je to 60 %, v případě Rusů pouze 40 %. Shodně pak obě skupiny seniorů uvádějí důležitost prvku wellness – 36 %. Co se týče ostatních druhů atraktivit mezi českými a ruskými respondenty, jsou již rozdíly výraznější – 24 % Čechů preferuje zoo, pouze 4 % sportovní akce, jeden senior z České republiky uváděl také rekreační cestovní ruch a dva možnost využití turistiky (12 %).

Co se týče seniorů z Ruské federace, je patrné, že zoo jako druh atraktivity v destinaci cestovního ruchu poptávají pouze 4 % respondentů, naopak jsou z jejich strany daleko více preferovány sportovní akce – uvádí tak celkem 16 % ruských seniorů.

Délka trvání zájezdu

Do dotazníku byla začleněna také otázka č. 14, jejímž prostřednictvím byli respondenti dotazováni, jak dlouho obvykle jejich zájezd trvá. Jak je patrné z grafu č. 18, u českých respondentů zájezd nejčastěji trvá 3-5 dní, v případě ruských seniorů 11-14 dní.

Graf č. 18: Délka trvání zájezdu

Zdroj: vlastní zpracování

Při pohledu na graf č. 18 jsou zcela patrné rozdíly mezi skupinou ruských a českých seniorů. Ruští senioři totiž nejčastěji uvádějí, že jejich zájezd trvá 11 až 14 dní (tento druh zájezdu zcela dominuje, neboť jej uvádí celkem 76 % respondentů). V daleko menší míře jsou uváděny zájezdy v délce 6-10 dní a zájezdy nad 15 dní (shodně po 12 %).

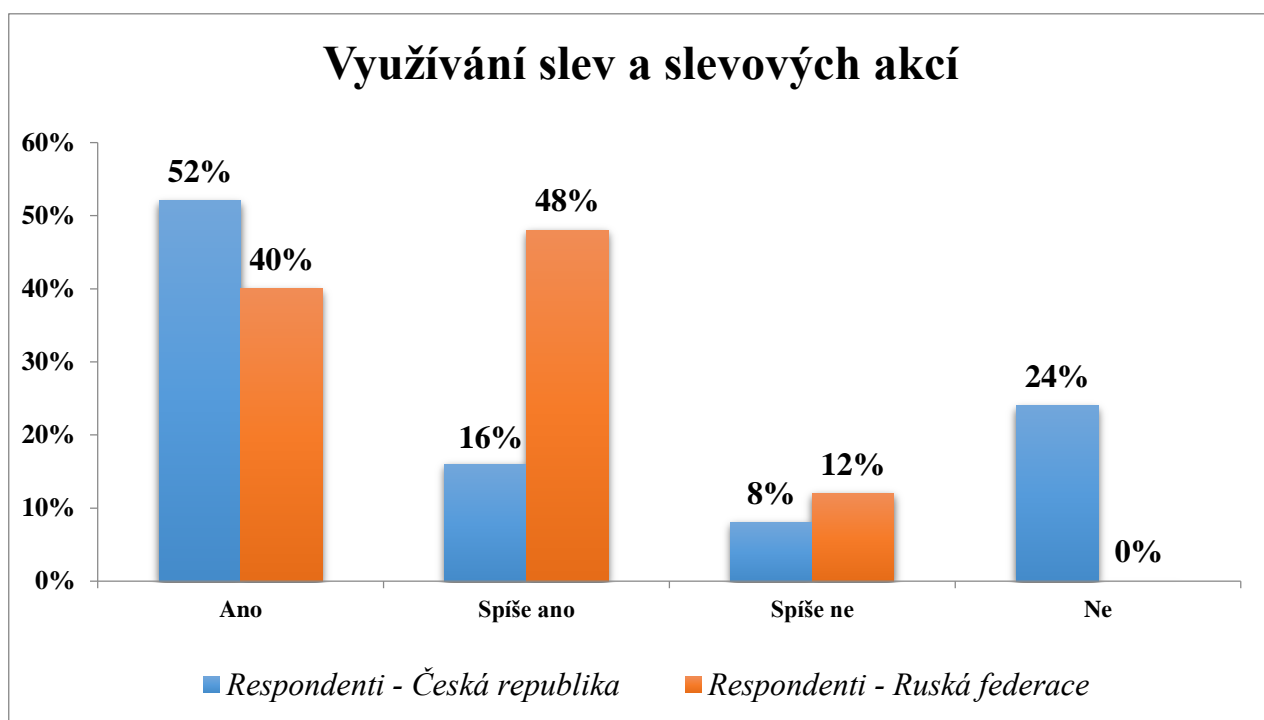

V případě českých seniorů jsou zaznamenány především krátké zájezdy v délce 3-5 dní (40 %) a také zájezdy v rozsahu 6-10 dní a 11-14 dní – tak uvádí 24 % všech respondentů. Je zřejmé, že zatímco čeští senioři nejčastěji využívají typy zájezdů s délkou trvání do 10 dní (celkem 76 %), u ruských seniorů jsou to nejvíce zájezdy v délce nad 11 dní (88 %).

Využívání slev a akcí při nákupu zájezdu

Jak již o tom bylo pojednáno v rámci teoretické části bakalářské práce, pro seniorský cestovní ruch je charakteristické, že mohou v jeho rámci senioři využívat řadu slev a slevových balíčků ze strany cestovních kanceláří. Proto byla zcela logicky do bakalářské práce začleněna otázka č. 15, která se respondentů dotazovala, zda různých slev a akcí při nákupu zájezdu využívají (může se jednat např. o program Senior, program 55+ apod.). Výsledky jsou zaznamenány v grafu č. 19.

Graf č. 19: Využívání slev a slevových akcí při nákupu zájezdu

Zdroj: vlastní zpracování

Ačkoliv je patrné, že slevy a slevové akce využívají jak ruští, tak čeští senioři, přeci jenom je to charakteristický rys zejména pro klientelu z Ruské federace. Lze usuzovat na základě toho,

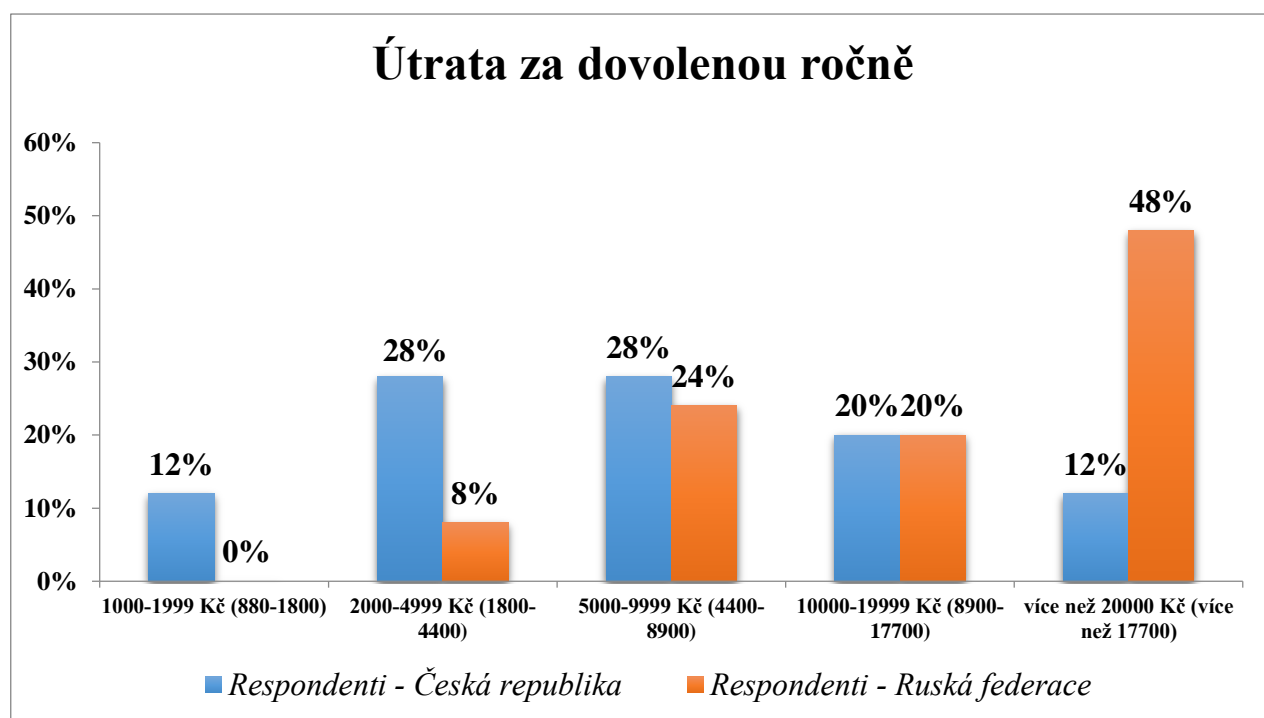
že využívání slev a slevových akcí při nákupu zájezdu uvádí celkem 88 % respondentů z Ruské federace, přičemž této možnosti nevyužije jen 12 % seniorů. Na druhé straně čeští respondenti uvádějí, že slevy a slevové akce poptává celkem 68 % respondentů, nečiní tak 32 % respondentů z České republiky, což je rozdíl oproti 12 % respondentů z Ruska.

Roční útrata za dovolenou

V otázce č. 16 byla respondentům položena otázka, kolik finančních prostředků ročně utratí za svou dovolenou. Ačkoliv u ruských respondentů byly odpovědi uváděny v rublech, tyto kategorie přibližně odpovídají skupinám financí, jak byly začleněny u českých seniorů. Proto lze odpovědi vzájemně srovnávat.

Jak dále ukazuje graf č. 20, čeští senioři nejčastěji utrácejí 2 až 10 tis. Kč. Naproti tomu ruští senioři utrácejí nejčastěji 40 tis. RUB a více, což při současném kurzu odpovídá částce vyšší než 17 700 Kč.

Graf č. 20: Útrata finančních prostředků za dovolenou ročně

Zdroj: vlastní zpracování

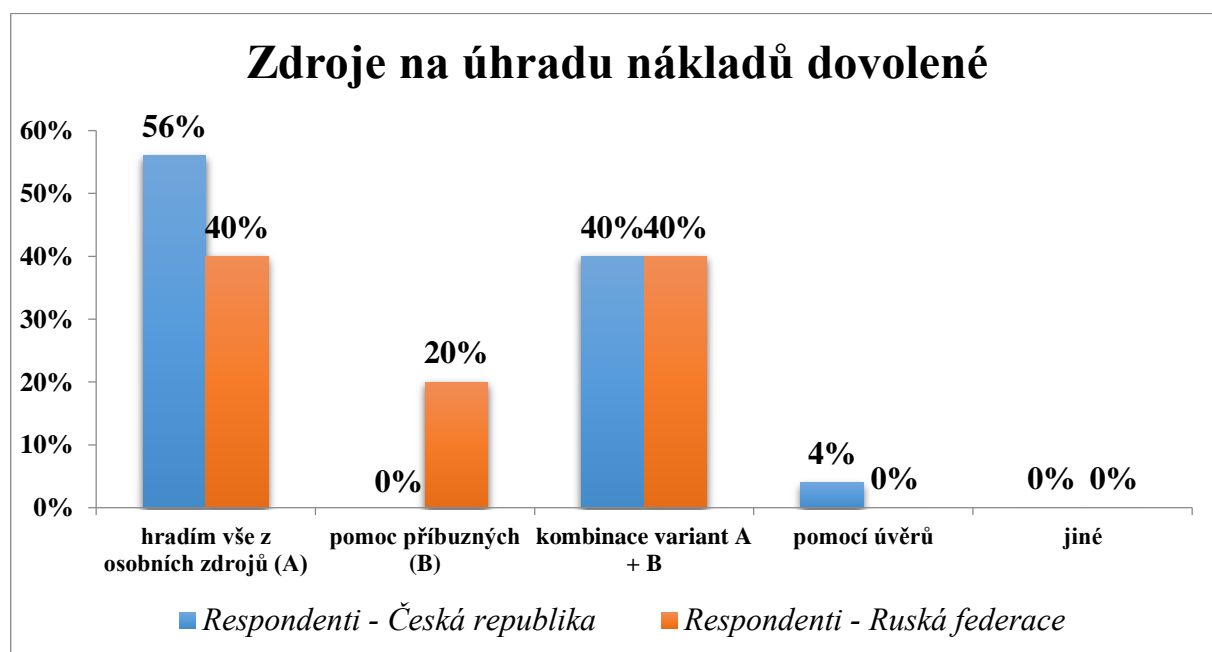
Jak vyplývá z grafu č. 20, čeští senioři uváděli, že nejčastěji za dovolenou ročně utratí v rozmezí mezi 2 tis. až 9 999 Kč (celkem 56 %). V daleko menší míře utratí 10 až 20 tis. Kč (20 %) a více než 20 tis. Kč (12 %). U ruských respondentů lze naopak zaznamenat opačný trend, kdy je patrné, že nejvíce za svou dovolenou za rok více než 17 700 Kč, když se RUB přepočte na české koruny.

Z toho jednoznačně vyplývá, že pro ruské seniory není problém zaplatit si a koupit dražší zájezd, nebo jezdit i vícekrát na dovolenou za rok, zatímco čeští senioři musí dbát na cenu, a proto také volí levnější dovolené, což mimo jiné znamená, že si nemohou dovolenou v exotických destinacích.

Využívání zdrojů pro úhradu dovolené

Prostřednictvím otázky č. 17 bylo zjišťováno, z jakých zdrojů si senioři hradí náklady na dovolenou. Jak je patrné z níže uvedeného grafu č. 21, čeští senioři si hradí dovolenou z osobních zdrojů, zatímco u ruských seniorů dochází častěji ke kombinaci osobních zdrojů a pomoci příbuzných.

Graf č. 21: Zdroje na úhradu nákladů dovolené

Zdroj: vlastní zpracování

Čeští senioři uvádějí z 56 %, že si náklady na dovolenou hradí sami. Dalších 40 % využívá jak osobních zdrojů, tak i pomoci příbuzných. Stejný počet je zjištěn také u ruských seniorů. Jeden respondent z České republiky uvedl, že financuje dovolenou pomocí úvěrů (4 %). Tento způsob úhrady nákladů dovolené nebyl u ruských seniorů zaznamenán. Ti naopak dále uváděli, že si vše hradí z osobních zdrojů (40 %) a 20 % spoléhá jenom na pomoc příbuzných.

Oblíbené destinace

V poslední otázce, která byla do dotazníku začleněna, byli respondenti dotazováni jak na nejoblíbenější destinace, tak i na destinace, kam by rádi v budoucnu jeli. Ukázalo se, že ruští senioři mají oblíbené především následující destinace:

- Kuba,
- Thajsko,
- Francie,
- Vesnice Kisegač (70 km od Čeljabinsku),
- Bahamské ostrovy,
- Itálie,
- Maledivy,
- Altaj,
- Česko,
- Anglie,
- Čína,
- Kambodža.

Naproti tomu čeští senioři uváděli následující oblíbené destinace:

- Kanada,
- Lednicko-valtický areál,
- Mallorca.
- Jižní Morava,
- Egypt,

- Chorvatsko,
- Itálie,
- Česká republika,
- Francie,
- Španělsko,
- Hodonín,
- Kypr,
- Praha,
- USA.

Ze vzájemného srovnání je zcela patrné, že k oblíbeným destinacím ruských turistů patří z větší části exotické destinace, či destinace ve vzdálenějších zahraničních zemích. Vlastní zemi (Rusko) uváděla malá část respondentů. Jiná situace je však u českých turistů, kteří ve větší míře uváděli Českou republiku nebo některé město v ní. Méně často jsou uváděny exotické destinace.

Vysněné destinace

V rámci otázky č. 20 byli respondenti též dotazováni, jaká je pro ně vysněná destinace, kam by se rádi v budoucnu podívali. Ruští respondenti odpovídali následujícím způsobem:

- Kuba,
- Thajsko,
- Francie,
- Vesnice Kisegač (70 km od Čeljabinsku),
- Kamčatka,
- Altaj,
- Mauricius,
- Seychelská republika,
- Bahamské ostrovy,
- Itálie,

- Maledivy,
- Mexiko,
- Česko,
- Anglie,
- Moskva,
- Čína,
- Kambodža.

Naproti tomu čeští senioři uváděli, že by se rádi v budoucnu podívali do těchto destinací:

- Amerika,
- Český Krumlov,
- Thajsko,
- Anglie,
- Chorvatsko,
- Francie,
- Německo,
- Španělsko,
- Kanada,
- Kypr,
- Karlovy Vary,
- Sydney,
- Hodonín.

4 NÁVRHOVÁ ČÁST

Návrhová část předpokládá sestavení zájezdu, který by mohli využít čeští senioři do Ruské federace, resp. do ruského města Čeljabinsk. Zájezd by trval celkem 8 dní, byl by organizován jako pobytově-poznávací zájezd. Jako hlavní doprava je zajištěna letecká, a to z důvodu vysoké vzdálenosti z Brna do Čeljabinsku.

Zájezd bude prodáván pod následujícím označením: „RELAXACE A POZNÁVÁNÍ KRÁS RUSKÉHO MĚSTA ČELJABINSK.“ K základním informacím o tomto zájezdu se řadí:

- Název: Relaxace a poznávání krás ruského města Čeljabinsk
- Typ zájezdu: pobytově poznávací se zaměřením na relaxaci a wellness
- Termín: 10. 9. – 17. 9. 2015
- Počet účastníků: maximálně 25 seniorů z Brna, příp. z celého Jihomoravského kraje
- Doprava: letecká, na místě pronajmutí autobusu
- Začátek zájezdu: 10. 9. 2015, Brno-letišťe Tuřany, odlet v 16 hod., přilet do Čeljabinsku se očekává přibližně ve 14 hodin 11. 9.
- Konec zájezdu: 15. 9. 2015, letišťe Čeljabinsk, odlet ve 13 hodin, přilet do Brna (České republiky) se očekává následující den ráno 16. 9. v 8 hodin
- Ubytování: hotel čtyřhvězdičkové kategorie, jedná se o wellness hotel, který je umístěn v klidné části města Čeljabinsk, hotel vybrán s ohledem na klientelu seniorů, hotel byl postaven před několika lety, má dostatečnou základnu i v podobě lékařské péče, je zde bezbariérový přístup, pokoje budou dvoulůžkové, s vlastním sociálním zařízením, TV se SAT, telefonem, na pokoji je také lednička, v ceně zájezdu se nalézá 5 x ubytování v tomto dvoulůžkovém pokoji
- Stravování: plná penze, zajištěna také diabetická strava v případě, že to bude potřeba, po celou dobu zajištění nealkoholických nápojů
- Celková cena: 5 x ubytování ve dvoulůžkovém pokoji, plná penze, letecká doprava s následnou autobusovou dopravou, pobytová taxa, průvodce, lékař, veškeré

procedury ve wellness hotelu, které budou naordinovány lékařem, vstupy do některých atraktivit, které budou během pobytu ve městě Čeljabinsk navštíveny

- Do ceny není zahrnuto: pojištění, příplatek za jednolůžkový pokoj, příplatek za další procedury – wellness a relaxace.
- Celková cena: 30 000 Kč (zajištěny již slevy pro seniory, celková cena pro osobu neseniorského věku 45 000 Kč).

Itinerář zájezdu s vymezením harmonogramu zájezdu:

- 1. den: odlet z letiště Brno-Tuřany, zajištěna linka s jedním přestupem, a to ve Vídni, zajištěna návaznost, odlet z Brna v 10 hodin, senioři musí být na letišti již v 7 hodin,
- 2. den: přílet na letiště v Čeljabinsku ve 14 hodin, odtud budou senioři transferováni do wellness hotelu ****, ubytování, večeře v 18 hodin, bude s nimi projednán program celkového pobytu, poukázáno na to, co mohou, co ne, budou jim rozdány nějaké prospekty o městě,
- 3. den: dopoledne vyšetření hotelovým lékařem za spolupráce lékaře CK, zjištění, jaké procedury se vzhledem k jejich zdravotnímu stavu nejvíce hodí, odpoledne volný program, mohou využít dle svého,
- 4. den: tento den budou procedury lázeňské a wellness zajištěny pouze dopoledne, očekávají se pouze cca 2 procedury, odpoledne s delegátkou (průvodkyní) procházka po městě poukázání na některé památky ve městě (programu se mohou zúčastnit senioři dle vlastní libosti),
- 5. den: tento den je kompletně věnován jen relaxaci a wellness, dvě procedury dopoledne a tři procedury odpoledne,
- 6. den: tento den nebudou realizovány žádné procedury, jenom v případě, že by se senior nemohl účastnit celodenního výletu, tak mu bude jako náhradní program zajištěna relaxace v bazénu, výlet k jezerům, okružní jízda městem Čeljabinsk a blízkého okolí, večer – zakončení celého pobytu, volná zábava,
- 7. den: po snídani odjezd na letiště (transfer), odlet ve 13 hodin.
- 8. den: příjezd do České republiky (Brno) přibližně v 8 hodin ráno.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala jednomu ze směrů, který v současnosti nabývá stále vyššího významu a aktuálnosti v oboru cestovního ruchu. Jedná se o seniorský cestovní ruch. V této práci mohlo být poukázáno na jeho specifika a zvláštnosti, a to nejenom z teoretického, ale také z praktického hlediska. Autorka se totiž zaměřila na zhodnocení seniorského cestovního ruchu v České republice a v Ruské federaci.

Jako hlavní cíl si autorka stanovila srovnat současný stav seniorského cestovního ruchu v České republice a v Ruské federaci na základě dotazníkového šetření. S ohledem na zjištěné výsledky touto formou byl navržen vlastní zájezd, který bude spočívat v uskutečnění letecké dopravy z Brna do Čeljabinsku. Ubytování bude zajištěno ve čtyřhvězdičkovém wellness hotelu, který se nachází na okraji města. Tento hotel se specializuje jak na relaxaci, wellness a lázeňství, ale také na seniorskou klientelu.

S ohledem na výsledky dotazníkového šetření byl také navržen zájezd v celkové délce 8 dní, a to z důvodu, že velká část dne je strávena v letadle, proto vlastní zájezd trvá šest dní a další dva dny jsou stráveny leteckou dopravou. Zájezd je koncipován jako pobytově poznávací. Senioři budou mít jak čas na svůj vlastní program a na svoje aktivity, tak budou moci využít lázeňské a wellness procedury, které jsou v ceně celého zájezdu. Stravování je zajištěno jako plná penze. Vzhledem k zajištění balíčků slev pro seniory, bude celková částka 30 tis. Kč. Největší položka je zde tvořena leteckou dopravou. Není totiž možno využít nízkonákladovou leteckou přepravu, a to s ohledem na to, že se jedná o seniory, kteří mají své specifické potřeby, a potřebují také dostatečné pohodlí.

Jak již bylo zmíněno výše, bylo realizováno vlastní dotazníkové šetření mezi seniory z České republiky a z Ruské federace. Mohlo tak být poukázáno na zřetelné rozdíly v seniorském cestovním ruchu mezi oběma zeměmi, a to s tím, že senioři z Ruské federace více utrácejí ročně za dovolenou, jezdí do luxusnějších destinací, a to také několikrát ročně.

POUŽITÉ ZDROJE

Tištěné zdroje:

ČERTÍK, Miroslav. *Cestovní ruch: vývoj organizace a řízení*. 1. vyd. Praha: Off, 2000, 352 s. ISBN 80-238-6275-8.

GALVASOVÁ, Iva a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. ISBN 978-80-87147-06-1.

GUTH-JARKOVSKÝ, Jiří Stanislav. *Turistika: turistický katechismus*. 1. vyd. Praha: Baset, 2003, 187 s. ISBN 80-86223-99-X.

HESKOVÁ, Marie a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-7168-948-3.

HORNER, Susan a John SWARBROOKE. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada, 2003, 486 s. ISBN 80-247-0202-9.

INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch pro všechny*. 1. vyd. Praha: Tribun EU, 2008, 89 s. ISBN 978-80-7399-407-5.

INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch: základy*. Praha: Oeconomica, 2007, 122 s. ISBN 978-80-245-1252-5.

KIRÁLOVÁ, Alžbeta. *Marketing: destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2003, 173 s. ISBN 80-86119-56-4.

KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 207 s. ISBN 978-80-247-4603-6.

KŘÍŽEK, Felix a Josef NEUFUS. *Moderní hotelový management*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 224 s. ISBN 978-80-247-4835-1.

MALÁ, Vlasta. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002, 98 s.
ISBN 80-245-0439-1.

NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 204 s. ISBN 978-80-7357-673-8.

ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Idea servis, 2010, 405 s.
ISBN 978-80-85970-68-5.

PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 221 s.
ISBN 978-80-247-3750-8.

REIDL, Andreas. *Senior - zákazník budoucnosti: marketing orientovaný na generaci 50+*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2012, 256 s. ISBN 978-80-265-0018-6.

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 216 s.
ISBN 978-80-247-4039-3.

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006, 163 s. ISBN 80-210-4205-2.

ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

Internetové zdroje:

BELEJOVÁ, Monika. *Trendy cestovního ruchu v Evropě* [online]. 2003 [cit. 2015-01-15].

Dostupné z:

[http://www.jedemedolazni.cz/galerie/tinymce/kestazeni/seminare/4IngBauerWellnessNoveTr
endy.pdf](http://www.jedemedolazni.cz/galerie/tinymce/kestazeni/seminare/4IngBauerWellnessNoveTr
endy.pdf).

Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku. *CzechTourism: Česká centrála cestovního ruchu* [online]. c2015 [cit. 2015-01-09]. Dostupné z:
<http://old.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>.

INDROVÁ, Jarmila a kol. *Cestovní ruch pro všechny* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 90 s. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z:
http://www.mmr.cz/getmedia/4fa1846e-ee0c-40d7-ae2e-a43007314a2e/GetFile14_1.pdf.

KLUFOVÁ, Renata, Jana NÝVLTOVÁ a Vendula FRANCOVÁ. Potenciál cestovního ruchu seniorů v ČR. *XXII. sjezd české geografické společnosti, Ostrava 2010* [online]. 2010 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z:
http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Geografie_cestovniho_ruchu/Potencial_cestovniho_ruchu_senioru.pdf.

Seniorský cestovní ruch je na vzestupu. *ProByznys.info* [online]. 2012. [cit. 2014-12-04]. Dostupné z:
<http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-57853160-seniorsky-cestovni-ruch-je-na-vzestupu>.

Senioři chtějí cestovat hodně, bezpečně a pohodlně. *Magazín plus: portál o tom, jak žít naplno i po padesátce* [online]. 2007 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z:
http://www.padesatpetplus.cz/cs/site/cestovani/po-svete/seniori_na_cestach.htm.

Speciální nabídka pro klienty ve věku 55+. *Cestovní kancelář Fischer* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.fischer.cz/dovolena-seniori>.

Ostatní zdroje:

LUKEŠOVÁ, Lenka. *Cestovní ruch seniorů*. Diplomová práce. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2008, 99 s.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Graf č. 1: Pohlaví oslovených respondentů	39
Graf č. 2: Věk oslovených respondentů.....	40
Graf č. 3: Sociální status respondentů	41
Graf č. 4: Frekvence zájezdů seniorů.....	42
Graf č. 5: Preferované druhy zájezdů	43
Graf č. 6: Preferované destinace zájezdů českých seniorů	44
Graf č. 7: Preferované destinace zájezdů ruských seniorů	45
Graf č. 8: Využívané informační zdroje o zájezdech, cílových místech atp.	46
Graf č. 9: Způsoby trávení dovolené	47
Graf č. 10: Preference dopravního prostředku na dovolenou	48
Graf č. 11: Preference ubytovacího zařízení.....	49
Graf č. 12: Upřednostňování třídy ubytování dle hvězdiček	50
Graf č. 13: Preference druhu stravování na dovolené.....	51
Graf č. 14: Průvodce jako podmínka zájezdu	52
Graf č. 15: Návštěva UNESCO památek.....	53
Graf č. 16: Pořadí nejnavštěvovanějších UNESCO památek v České republice	54
Graf č. 17: Preference druhů atraktivit v destinaci cestovního ruchu.....	55
Graf č. 18: Délka trvání zájezdu	56
Graf č. 19: Využívání slev a slevových akcí při nákupu zájezdu	57
Graf č. 20: Útrata finančních prostředků za dovolenou ročně	58
Graf č. 21: Zdroje na úhradu nákladů dovolené	59

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Dotazník pro respondenty – seniory z České republiky

Dotazník

Vážená paní, vážený pane

prosím Vás o vyplnění tohoto dotazníku, který je určen pro osoby seniorského věku a který pomůže mi charakterizovat a proanalýzovat specifčnost seniorského cestovního ruchu v současnosti. Dotazník je zcela anonymní a vše Vámi uvedené údaje budou používány jen při zpracování bakalářské práce na téma „Seniorský cestovní ruch 21. století“ studentky vysoké školy obchodní a hotelové.

Děkuji Vám, Basistaya Safya

1. Jaké je vaše pohlaví?
a) muž   b) žena
2. Jak často cestujete?
a) víc, než jednou za rok   b) jednou za rok   c) jednou za 2 roky   d) jednou za 5 let
e) jiné.....
3. Jaký typ zájezdu preferujete? *(je možné označit i více odpovědí)*
a) pobytový   b) poznávací   c) wellness   d)rekreační   e) sportovní
f) jiné.....
4. Kam nejraději cestujete?
a) po Jihomoravském kraji   b) po ČR   c) do zahraničí
5. Kde zjišťujete informace o zájezdu, cílových místech, exkurzích, prohlídkách atd.? *(je možné označit i více odpovědí)*
a) od příbuzných   b) od známých   c) turistické informační centra
d) cestovní kanceláře, cestovní agentury   e) internet   f) různorodé druhy reklama
g) jiné.....
6. S kým nejčastěji trávíte dovolenu?
a) sám/sama   b) s manželkou/s manželem   c) s rodinou (dětmi, vnoučaty)
d) s kamarády   e) jiné.....
7. Jaký typ dopravních prostředků preferujete?
a) auto   b) vlak   c) letadlo   d) autobus
8. Jaký typ ubytovacího zařízení preferujete nejvíc?
a) hotel   b) motel   c) penzion   d) turistické ubytovny   e) kemp   f) chata
g) jiné.....
9. Jakou třídu ubytovacího zařízení upřednostňujete dle počtu hvězdiček?
a)*   b)**   c)***   d)****   e)*****
10. Jaký typ stravy preferujete nejvíc?
a) bez stravy   b) jen snídaně   c) polopenze   d) plná penze   e) all-inclusive
11. Jsou pro vás podmínkou zájezdy s průvodcem?
a) ano   b) spíš ano   c) spíš ne   d) ne

12. Navštěvovali jste některé z památek UNESCO (v ČR a v zahraničí)?

- a) ano   b) ne

Když ano, jaké památky UNESCO jste navštívili?

(Praha - Historické centrum, Telč - Historické centrum, Český Krumlov - Historické centrum, Žďár nad Sázavou - Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Kutná Hora - Historické centrum, Chrást sv. Barbory, Katedrála Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci, Lednicko-valtický areál, Hološovice - Vesnická rezervace, Kroměříž - Zahrady a zámek, Litomyšl - Zámek a zámecký areál, Olomouc - Sloup Nejsvětější Trojice, Brno - Vila Tugendhat, Třebíč - Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa)

Jiné .....

.....
.....

13. Jaký typ aktivit preferujete nejvíc v destinaci cestovního ruchu? *(je možné označit i více odpovědí)*

- a) zoo   b) wellness   c) archeologické, architekturní památky   d) sportovní akce
e) jiné – bez aktivit.....

14. Jak dlouho obvykle trvá Váš zájezd?

- a) 1 – 2 dny   b) 3 – 5 dní   c) 6 – 10 dní   d) 11 – 14 dní   e) 15 a více

15. Využíváte různé slevy a akce při nákupu zájezdu (například slevy «55+» atd.)?

- a) ano   b) spíše ano   c) spíše ne   d) ne

16. Kolik finančního prostředku jste připraveni utratit ročně za dovolenou?

- a) 1 000 – 1 999 Kč   b) 2 000 – 4 999 Kč   c) 5 000 – 9 999 Kč
d) 10 000 – 19 999 Kč   e) 20 000 Kč a více

17. Z jakých zdrojů hradíte náklady na dovolenou?

- a) hradím vše z osobních zdrojů   b) pomoc příbuzných   c) kombinuju variantu a) a b)
d) pomocí úvěru   e) jiné .....

18. Jaký je Váš věk?

- a) 55 – 60   b) 61 – 65   c) 66 – 70   d) 71 – 75   e) 76 a více

19. Jaké je Vaše zaměstnání?

- a) důchodce_   b) zaměstnanec   c) podnikatel   d) jiné .....

20. Kam (do jakého státu, města) byste chtěli jet? A jaká je Vaše nejoblíbenější destinace?

.....
.....

Dotazník

Vážená paní, vážený pane

prosím Vás o vyplnění tohoto dotazníku, který je určen pro osoby seniorského věku a který pomůže mi charakterizovat a proanalýzovat specifčnost seniorského cestovního ruchu v současnosti. Dotazník je zcela anonymní a vše Vámi uvedené údaje budou používány jen při zpracování bakalářské práce na téma „Seniorský cestovní ruch 21. století“ studentky vysoké školy obchodní a hotelové.

Děkuji Vám, Basistaya Sofya

1. Jaké je vaše pohlaví?
a) muž   b) žena
2. Jak často cestujete?
a) víc, než jednou za rok   b) jednou za rok   c) jednou za 2 roky   d) jednou za 5 let
e) jiné
.....
3. Jaký typ zájezdu preferujete? *(je možné označit i více odpovědí)*
a) pobytový   b) poznávací   c) wellness   d) rekreační   e) sportovní
f) jiné
.....
4. Kam nejraději cestujete?
a) po Jižnímu Uralu   b) po Rusku   c) do zahraničí
5. Kde zjišťujete informace o zájezdu, cílových místech, exkurzích, prohlídkách atd.? *(je možné označit i více odpovědí)*
a) od příbuzných   b) od známých   c) turistické informační centra
d) cestovní kanceláře, cestovní agentury   e) internet   f) různorodé druhy reklama
g) jiné.....
6. S kým nejčastěji trávíte dovolenu?
a) sám/sama   b) s manželkou/s manželem   c) s rodinou (dětmi, vnoučaty)
d) s kamarády   e) jiné.....
7. Jaký typ dopravního prostředku preferujete?
a) auto   b) vlak   c) letadlo   d) autobus
8. Jaký typ ubytovacího zařízení preferujete nejvíc?
a) hotel   b) motel   c) penzion   d) turistické ubytovny   e) kemp   f) chata
g) jiné.....
9. Jakou třídu ubytovacího zařízení upřednostňujete dle počtu hvězdiček?
a)*   b)**   c)***   d)****   e)*****
10. Jaký typ stravy preferujete nejvíc?
a) bez stravy   b) jen snídaně   c) polopenze   d) plná penze   e) all-inklusive

11. Jsou pro vás podmínkou zájezdy s průvodcem?
 a) ano   b) spíš ano   c) spíš ne   d) ne
12. Navštěvovali jste některé z památek UNESCO (v Rusku a v zahraničí)?
 a) ano   b) ne
 Když ano, jaké památky UNESCO jste navštívili?
 .....
 .....
 .....
13. Jaký typ aktivit preferujete nejvíc v destinaci cestovního ruchu? *(je možné označit i více odpovědí)*
 a) zoo   b) wellness   c) archeologické, architekturní památky   d) sportovní akce
 e)
 jiné.....
14. Jak dlouho obvykle trvá Váš zájezd?
 a) 1 – 2 dny   b) 3 – 5 dní   c) 6 – 10 dní   d) 11 – 14 dní   e) 15 a více
15. Využíváte různé slevy a akce při nákupu zájezdu (například slevy «55+» atd.)?
 a) ano   b) spíš ano   c) spíš ne   d) ne
16. Kolik finančních prostředků jste připraveni utratit ročně za dovolenou?
 a) 2 000 – 3 999 rub   b) 4 000 – 9 999 rub   c) 10 000 – 19 999 rub
 d) 20 000 – 39 999 rub   e) 40 000 rub a více
17. Z jakých zdrojů hradíte náklady na dovolenou?
 a) hradím vše z osobních zdrojů   b) pomoc příbuzných   c) kombinuji variantu a) a b)
 d) pomocí úvěru   e) jiné
 .....
18. Jaký je Váš věk?
 a) 55 – 60   b) 61 – 65   c) 66 – 70   d) 71 – 75   e) 76 a více
19. Jaké je Vaše zaměstnání?
 a) důchodce   b) zaměstnanec   c) podnikatel   d) jiné
 .....
20. Kam (do jakého státu, města) byste chtěli jet? A jaká je Vaše nejoblíbenější destinace?
 .....
 .....